

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost
Železarnе Ravne

Ureja uredniški odbor:
Alojz Janežič, Marjan Kolar,
Frančiška Korošec,
Ivanka Prisljan, Jože Sater

Odgovorni urednik:
Marjan Kolar
Telefon 86 031, int. 304

Tiska CGP Mariborski tisk
Maribor

Glasilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

Slovenske železarnе v prvem polletju 1977

V I. polletju letošnjega leta se kljub oživiljenemu gospodarstvu položaj železarstvu ni popravil. Po inerciji so se neugodna gibanja proizvodnje v II. polletju lani nadaljevala tudi v prvih šestih mesecih letošnjega leta. Primer-

java proti istemu obdobju lani, ko je v I. polletju proizvodnja bila še dobra, kaže le malenkostno napredovanje pri surovem jeklu za 0,25%, pri blagovni proizvodnji pa za 3%.

Slovenske železarnе so v I. polletju letošnjega leta dosegle naslednje poslovne rezultate:

	I. polletje 1977	Indeks: I. polletje 1976
— surovo jeklo	396.298 ton	100,25
— blagovna proizvodnja	372.663 ton	103
— prihodek od prodaje	4.061 milijonov din	120
— izvoz	18,1 milijonov \$	83
— število zaposlenih	17.108	102

Glavna slabost I. polletja je padanje izvoza, ki je predvsem posledica velike recesije jeklarske industrije na zahodu; povečani obseg blagovne menjave z državami SEV pa bo v II. polletju izvoz izboljšal.

Podatki posameznih OZD v Slovenskih železarnah kažejo, da v primerjavi z letošnjim načrtom proizvodnje in poslovanja med železarnami, najbolj zaostaja Železarna Jesenice, ki v prvem polletju ni dosegla nobene polletno

začrtane postavke, kar je potem, ko je domača poraba porasla in je v obratovanju nova zmogljivost hladne valjarne, težko razumljivo. Železarna Jesenice v surovem jeklu in blagovni proizvodnji ni dosegla niti ravni prvega polletja leta 1976, izvoza pa je realizirala le 52%. Vedeti je dalje treba, da je ta železarna v letošnjem prvem polletju nabavila okrog 50.000 ton polizdelkov in zato je še manj opravičljivo, da ima blagovne proizvodnje manj kot lani.

Kriza v izvozu je tudi v Železarni Štore, ki je kljub pričetku obratovanja traktorske tovarne dosegla le 76% izvoza prvega polletja lanskega leta. Uspešno se na zunanja tržišča vključuje le Železarna Ravne, ki je lanskoletni dosežek prekoračila za 36% in v I. polletju letos realizirala 62% izvoza vseh treh železarn.

Med predelovalnimi delovnimi organizacijami nobene od navedenih obveznosti letnega načrta nista dosegli Veriga in Žična; v primerjavi z načrtovano proizvodnjo pa je najuspešnejši Tovil, ki ima zelo dobre dosežke tudi v primerjavi s proizvodnjo prvega polletja lani. Rast Tovilovega izvoza pa je treba gledati skozi njegov izvozni delež, ki je v SŽ še vedno skromen — v fakturirani realizaciji je znašal 1,4%, v izvozu pa le 0,63%.

Zavejmo se svojih obveznosti

Primerjava je potrebna tudi s postavkami srednjeročnega načrta. V dinamiki smo v surovem

Železarna Ravne in Tovil. Železarna Ravne je dinamiko srednjeročnega načrta presešla za 4% in v letošnjem prvem polletju celi sestavljeni organizaciji združene dela SŽ prispevala polovico doseženega izvoza.

Dinamika rasti proizvodnje SOZD SŽ torej ni zadovoljiva. Razlike v izvrševanju načrtovane poslovanja med posameznimi delovnimi organizacijami so velike. Med železarnami najbolj zaostaja Železarna Jesenice, med predelovalnimi delovnimi organizacijami pa Žična. Razumljivo je, da na skupni rezultat najbolj

Naš novi spomenik NOB

IZ VSEBINE

- Sindikalne vesti
- Naš intervju: Komunisti poglabljajo samoupravne odnose
- O delu skupnih organov upravljanja
- S 1. zasedanja prvega delavskega sveta železarnе
- Mnenja delavcev: Kako nas informira naše glasilo
- Informativni fužinar v I. polletju 1977
- Kako izpolnjujemo gospodarski načrt
- Javna razprava o osnutku štiri zakonov
- Kaj je pokazala anketa med invalidi
- Zmeraj aktualno zdravstvo
- Vodenje sestankov
- Mežiški letni turizem
- Letovanje 77
- V kakšnih znakih govori gledališče
- Mladi fužinar

vpliva Železarna Jesenice, ki je kljub zaostanku v I. polletju še redno prispevala 50,5% gotovega blaga.

Kaže, da se ne zavedamo dovolj obveznosti, ki smo jih v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije sprejeli. Zaostajanje v proizvodnji izdelkov Slovenskih železarn se odraža pri izvrševanju proizvodnje porabnikov jekla in pri zniževanju pritoka deviz, potrebnih za uvoz reprodukcijskega materiala in opreme. To pa še ni vse. Slabi proizvodni rezultati se neprestano odražajo na slabljenju ekonomske moči delovnih organizacij.

Ni boljšega zdravila za reševanje akutnega ekonomskega položaja organizacije združenega dela, kot so dobro izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in kvantiteta ter kakovostna proizvodnja. Preveč pa je naša samoupravna družba nagnjena k liniji najmanjšega odpora in vse notranje slabosti poskušamo reševati z dviganjem cen. S tem neposredno gobjimo inflacijo z vsemi njenimi posledicami. Brez naporov niti v športu ni dosežkov, kako naj bi potem bili v proizvodnji. Vsak kmet ve, da brez dela ni jela, mi v industriji pa se tega premalo zavedamo.

Razdelitev delovnih organizacij na temeljne organizacije združenega dela, razvitje dohodkovnih odnosov in povečanje vpliva učinkovitosti dela na delež osebnih prejemkov se morajo odraziti pri izboljševanju rezultatov materialne proizvodnje. Povečanje in ekonomiziranje proizvodnje ter dvig produktivnosti dela bodo edini pravi dokaz, da je v samoupravnih odnosih bil dosežen napredek. Že v drugem polletju letošnjega leta se morajo v kvantiteti in kakovosti proizvodnje pokazati uspehi.

Naši upi, da bi s sistemskimi odločitvami uspeli brez truda odpraviti ekonomske težave, inflacijo ali zunanjetrgovinski primanjkljaj, so bili že davno demantirani. Ni ga sistema v svetu, ki bi toleriral slabo delo. Tudi dediščina preteklosti ali minulo delo ne daje sadov, če se ne oplaja z ustvarjalnim živim delom. To morajo v prvi vrsti vedeti poslovodni delavci in ne nazadnje vsi družbenopolitični in samoupravni dejavniki.

Računanje na nove naložbe v modernizacijo in širjenje proizvodnih zmogljivosti je vzpodbudno le, če se obstoječe naprave dobro izrabljajo. To velja tudi za delovne organizacije SZ, saj imajo na voljo edino alternativo, da sredstva učinkovito nalagajo. Tako stališče podpira prizadevanje za utrjevanje ekonomskega sistema SOZD SZ, ki se vgraja v nov samoupravni sporazum.

SOZD SZ — ekonomski sistem

V konceptu novega, zakonu o združenem delu prilagojenega samoupravnega sporazuma o združevanju delovnih organizacij v SOZD Slovenske železarne se predvideva naslednji ustroj SOZD SZ:

— proizvodne delovne organizacije, ki jih sedaj tvorijo železarne Jesenice, Ravne in Štore ter predelovalci: Veriga Lesce, Plamen Kropa, Tovil Ljubljana, Žična Celje in dodatne, bodo jedro in osnovni namen združevanja dela in sredstev v SOZD SZ;

— storitvene organizacije združenega dela za: denarne tokove — interna banka SZ, blagovni promet — trgovska DO,

— razvoj — inženiring DO, raziskave — metalurški inštitut; — skupna služba SOZD, ki bo sodelovala pri planiranju proizvodnje, usklajevanju razvoja, marketingu, oblikovanju finančne politike ter skrbela za institucionalne in splošne zadeve.

Glavni del take fiziognomije SOZD SZ je že začrtan v samoupravnem sporazumu o temeljih srednjeročnega plana SZ. Pomembna novost, vpeljana z novim petletnim planom, je sistem združevanja in dohodkovnega nalaganja sredstev v nove projekte. Ta sistem spodbuja selektivizacijo investicijskih programov in zmanjšuje tveganje v predvidenih učinkih naložb. V relativno kratkem času se je pokazalo, da se kakovost predloženih projektov izboljšuje. To, da je vrsta investicijskih programov že prešla pot od ocene strokovnih komisij, verifikacije poslovodnih struktur in odobravanja samoupravnih organov do soudeležbe v naložbah, je le eden od dokazov delovanja razvojnega sistema.

Odobreni projekti: naprava za vlivanje gredic v Železarni Jesenice, nova elektro talilniška peč v Železarni Štore, posodobljanje jeklarne in povečanje jeklolivarne ter kovačnice na Ravnah ter predelovalnih zmogljivosti v Lescah so dober začetek sistematskega širjenja in urejevanja proizvodnje v DO SZ.

Interna banka, ki v SOZD SZ že ima svojo uveljavitev in deluje na optimiziranju financiranja tekočega poslovanja, na dolgoročnem sektorju in pretvarjanju kreditnih v dohodkovne odnose, bo konstituirana po zakonu o bančnem in kreditnem sistemu. Poleg metalurškega inštituta, ki je osrednja raziskovalna institucija SOZD SZ, bomo pridobili še organizacijo inženiring, poseben problem pa je blagovni promet.

Jasno je postalo, da je zlasti za proizvodnjo, kot jo imajo Slovenske železarne, pomemben neposreden stik s porabniki doma in v inozemstvu. Že do sedaj smo zlasti v zunanjetrgovinskem prometu zasledovali to politiko, kar je razvidno iz naslednje ugotovitve:

Slovenske železarne so v letu 1976 imele 118 milijonov din uvožno-izvoznega prometa, od tega so ga izvršile skupne službe SOZD 32%, delovne organizacije SZ 23,5% in trgovske organizacije izven SOZD 44,5%. Provizija, ki bi jo morali odšteti za skupno uvožno-izvozno dejavnost trgovski hiši, bi znašala toliko, kot je znašal lani celotni proračun skupnih služb SOZD SZ. Strukturo blagovnega prometa bomo zato v prihodnosti še izboljšali v prid skupnega nastopa in to ne le na zunanjih tržiščih, temveč tudi doma.

Poskus pridobivanja ene od obstoječih trgovskih hiš za združevanje v SOZD SZ sicer še ni sklenjen, najrealnejša rešitev pa bo verjetno vendar krepitev lastne trgovske dejavnosti. Po tej poti se uspešno uveljavljajo tudi ostali SOZD in najbrž druge izbire ne bo tudi za SOZD SZ.

Sami smo usode kovači

Potem ko je prvo polletje pokazalo tudi poslovni rezultat, ne moremo mimo njegove ugotovitve. Že na temelju prikazanih proizvodnih dosežkov je jasno, da se mora ekonomski položaj delovnih organizacij slabiti, pri nekaterih bolj, pri drugih manj, vedno pa ozko pogojeno z gibanjem proizvodnje. Obstajajo pa seveda tudi vplivi, na katere delovne skupnosti TOZD in celih delovnih organizacij nimajo učinka. V to vrsto spada inflacija stroškov, poviševanje zakonskih in pogodbenih obveznosti in nenehno poviševanje osebnih prejemkov.

Le en del zunanjih vplivov bi lahko kompenzirali z dobrim delom, zato je tudi neprestano slabšanje reproduktivne sposobnosti logična posledica gibanja inflacije, katerega TOZD same ne morejo zavreti. Tudi v tem je razlog, da so nekatere delovne organizacije SOZD SZ tudi po plačani realizaciji zopet padle v poslovne izgube. Med te spadata železarni Jesenice in Štore.

Na podlagi skupnega prizadevanja smo na najboljši poti za delno odstranjevanje objektivnih vzrokov za slabljenje ekonomske-

ga stanja proizvajalcev jekla SZ. Po odločitvi zveznega izvršnega sveta so se cene jeklu povišale za:

plemenita jekla	4,6%
pločevino in trakove	7,6%
profilna jekla	8,9%

Po citirani odločbi je priporočljivo sklepanje samoupravnih sporazumov med proizvajalci in porabniki jekla, v katerih naj bi se med drugim urejale tudi cene jekla. Osnova za to pa so inodomilne cene v zahodni Evropi.

Druga novost je odobritev blagovnega kontingenta za uvoz bogate indijske železove rude, ki bo omogočil večjo rentabilnost proizvodnje grodlja v Železarni Jesenice. Olajšave, ki jih bodo tudi Slovenske železarne deležne, pa ne smejo pomeniti potuhe, temveč vzpodbudo za boljše lastno delo.

Usoda slovenskega železarstva je v naših rokah. Brez upornega lastnega prizadevanja nas nihče ne bo rešil. Naša ladja bo iz razburkanega morja zaplavala v mirne vode zdrave prihodnosti le, če bodo kurjači in krmarji na svojih mestih ter složno in ubrano izvrševali svoje naloge.

Gregor Klančnik

SINDIKALNE VESTI

V avgustu ni bilo seje sveta sindikata, a kljub temu se čuti aktivnost sindikalnih organizacij, ki jo lahko ocenimo kot dobro. Vrsta aktivnosti je v osnovnih organizacijah sindikata od razprave o polletnem obračunu za l. 1977, do pregleda uspešnosti dela posameznih osnovnih organizacij. Tečejo tudi priprave za določena dela, ki jih bomo opravili v jeseni, ta pripravljala dela poskušamo opraviti čim bolj dosledno, ker se zavedamo, da le dobro pripravljeno in organizirano delo daje dobre rezultate.

Organizacija in program javne razprave o štirih osnutkih republiških zakonov v železarni.

Nosilci in organizatorji javne razprave v železarni o osnutkih štirih republiških zakonov so osnovne organizacije in razširjeno predsedstvo sveta sindikata. Ti zakoni so predvsem pomembni za urejanje samoupravnih odnosov v združenem delu in zato bomo sindikati poleg razprave o vsebini zakonov tudi primerjali odnose v naši praksi. Naša skupna dolžnost je, da omogočimo vsem delavcem, da se seznanijo z vsebino zakonov in se aktivno vključijo v dograjevanje našega zakonskega sistema. V javno razpravo so vključeni naslednji osnutki zakonov:

1. zakon o delovnih razmerjih,
2. zakon o referendumih in drugih oblikah osebnega izjavljanja,
3. zakon o organu samoupravne delavske kontrole,
4. zakon o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovodnih organov v organizacijah združenega dela.

Ves avgust in polovico septembra so ti zakoni v javni razpravi v naši delovni organizaciji. Bili so sestanki izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, na katere so povabili predstavnike drugih družbenopolitičnih organizacij, samouprave, strokovne delav-

ce TOZD oz. DS. Na teh sestankih je bil izdelan program za ostala opravila za nemoten potek javne razprave. Člani odbora in komisij samoupravne delavske kontrole so se sestali na posebnem sestanku, kjer so razpravljali o zakonu o delavski kontroli, predlagali določene dopolnilne zakone in se z zunanjimi sodelavci pogovarjali o metodah dela posameznih organov samoupravne delavske kontrole. Bil je sestanek, kjer so strokovne službe dale obrazloženo razpravo, tako da so delavci, ki podajajo uvodna tolmačenja na delovnih skupinah, lahko razčistili določene nejasnosti.

Javna razprava o vseh štirih zakonih bo predvidoma zaključena na 16. 9. 1977 z razširjeno sejo predsedstva sveta sindikata, kjer bo podana ocena poteka javne razprave in izdelano skupno poročilo o pripombah na osnutke zakonov.

Delovno tekmovanje kovinarjev v železarni Ravne

Tudi v naši delovni organizaciji smo se vključili v tekmovanje delavcev kovinarjev (orodjarjev, strugarjev in varilcev). Imenovan je poseben odbor, ki vodi organizacijske in strokovne posle za izvedbo tega tekmovanja, kjer se ocenjuje kvaliteta izdelka, strokovno znanje in poznavanje samouprave. Odbor vodi ravnatelj TOZD stroji in deli tovariš Jože Potočnik ob pomoči še 8 tovarišev, ki bodo takšno tekmovanje poskušali, sicer v kratkem roku, solidno izpeljati. Znano je, da mladi kovači že tekmujejo in tudi v zveznem merilu dosegajo dobre rezultate. Predlog je, da se tekmovanje kovinarjev še razširi na poklicna rezkalce v brusilcev.

Razpisi tekmovanja so na oglasnih deskah, tudi to kratko poročilo naj bo vzpodbuda čim večjemu številu udeležencev na tekmovanju. Razpisane so tudi denarne nagrade in najboljši bodo odšli na

republiško tekmovanje, ki bo 15., 16. in 17. septembra v Novi Gorici. O tekmovanju bomo še pisali, ker ga v prihodnjem letu želimo izvesti prek celega leta.

Dan kovinarjev Jugoslavije

V sklopu akcij praznovanja letošnjih Titovih in partijskih jubilejev teče vrsta aktivnosti tudi v sindikatu delavcev kovinske industrije. Vrhunec letošnjih aktivnosti pa bo zaključek zveznega tekmovanja kovinarjev Jugoslavije, ki bo organizirano v začetku oktobra v Zagrebu. Ob prisotnosti več tisoč kovinarskih delavcev iz vse Jugoslavije bodo proglasili 10. oktober za dan kovinarjev Jugoslavije. Večina izvršnih odborov sindikata je v železarni podprla ta predlog. Na ta dan je namreč leta 1910 tovariš Tito postal član sindikata kovinarskih delavcev. Prepričani smo, da bodo osnovne organizacije sindikata tudi same dajale predlog in iniciative za proglasitev dneva kovinarjev občinskemu oz. republiškem sindikatu delavcev kovinske industrije.

Evidentiranje za volitve 1978

Ze pred dopusti je bilo opravljeno evidentiranje za volitve v letu 1978. V železarni smo evidentirali 1122 možnih kandidatov za posamezne delegate oz. delegacije. Od tega števila je 256 žena in 866 moških. Poprečna starost je 34 let in 25 evidentirancev je udeležencev NOB. Izobrazbena struktura je: visoka 37, višja 45, srednja 204, visoko kvalificiranih 166, kvalificiranih 350, nižja 61, polkvalificiranih 163, nekvalificiranih 156 evidentiranih možnih kandidatov.

Ta številčni prikaz nam pove, da v nekaterih TOZD oziroma DS pri evidentiranju niso upoštevali splošnih načel kadrovanja, čeravno celota za delovno organizacijo kaže dobro sliko. V teh sredinah bodo evidentirali še nekaj kandidatov, tako da bo število okoli 1200 evidentirancev.

To so glavna področja aktivnosti sindikata v poletnih mesecih poleg dejavnosti, ki jih v sindikatih tekoče opravljamo.

tp

so za to dani pogoji, ustanovimo interne banke. Pogoji za ustanovitev interne banke so v železarni, rudniku, Lesni, Kogradu in v Koroški kmetijski zadrugi Slovenj Gradec.

V te interne banke bi lahko samoupravno združevali svoje finančno denarne posle še druge OZD. To bi pocenilo finančno knjigovodske posle in koncentriralo sredstva. Seveda pa moramo hkrati vsebinsko uveljavljati TOZD, kot jih postavlja zakon o združenem delu.

Glede delitve sredstev za osebne dohodke je bilo največ storjenega v železarni in rudniku, druge OZD pa precej zaostajajo. Izkušnje kažejo, da se mnogo hitreje najdejo osnove in merila za oblikovanje OD v neposredni proizvodnji kot pri opravljanju režijskih, administrativnih, vodstvenih in drugih del. Za ocenjevanje uspešnosti opravljanja dela se najpogosteje iščejo rešitve v osebnem ocenjevanju, kar pa povzroča težave in nejevoljo, hkrati pa tak pristop ni ustrezen. Treba se je dokopati do takšnih normativov in meril, s katerimi se bo dalo meriti opravljeno delo ter doseči, da bodo delavci resnično nagrajeni po vložnem tekočem in minulnem delu.

Organiziranje po KS in ustanavljanje novih krajevnih skupnosti poteka prepočasi. Zaradi sedanjih prevelikih KS se s težavo izražajo celoviti interesi občanov. Zato se ne zadovoljuje pravočasno tiste potrebe, ki bi morale imeti prednost pred drugimi. Občani kot potrošniki tudi imajo dovolj vpliva na razvoj obrti in drugih storitev, na razvoj trgovine in gostinstva ter preprečevanje monopolnih položajev, kar vpliva na njihovo razpoloženje in zadovoljstvo. Prav zaradi tega se morajo družbenopolitične organizacije zavzeti za organiziranje novih KS Kotlje, Javornik, Leše in še v drugih krajih, kjer so za to pogoji. Z novimi KS bo treba organizirati njihovo financiranje kakor tudi financiranje razvojnih dejavnosti. Z nekoliko dobre volje je lahko to delo opravljeno do konca letošnjega leta.

Družbenoekonomski odnosi v osnovnem šolstvu se bistveno niso spremenili. Osnovne šole so organizirane kot enotne delovne organizacije in temu primerna je tudi samoupravna organiziranost. Imamo pa že prvi usutek samoupravnega sporazuma o združevanju osnovnih šol v delovno organizacijo z več TOZD. Tako se razprava že lahko prične in upati je, da bo tudi osnovno šolstvo pričelo delovati na novih, kvalitetnejših družbenoekonomskih odnosih, skladnih z zakonom o združenem delu. Pri pripravi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje pa kljub naporem, ki so bili vloženi, v celoti ne moremo biti zadovoljni. Premalo se v to vključujejo TOZD v materialni proizvodnji, saj bi preobrazba morala potekati v skladu z dolgoročnimi potrebami in interesi vsega združenega dela. Nekaj krivde za to počasnost nosijo tudi republiški dejavniki, sicer bi preobrazba gotovo potekala hitreje.

»Kakšne so kadrovske priprave na VIII. kongres ZKS, XI. kongres ZKJ in na volitve v Zvezi komunistov?«

»Predkongresno obdobje terja od vseh komunistov poglobljanje samoupravnih socialističnih odnosov in prizadevanje za stabilnost gospodarstva. Skozi to angažiranost se mora krepiti vodilna in idejna vloga Zveze komunistov. Učinkovita bo samo ob popolni aktivnosti komunistov v SZDL, sindikatu, ZSM in v drugih sredinah. Samo prek teh organizacij je mogoče zagotavljati moč idejne vloge ZK. Komunisti ki se bodo v teh prizadevanjih najbolj angažirali, si bodo gotovo pridobili zaupanje, da bodo postali kandidati za prevzem odgovornih funkcij v ZK. Kajti merila oziroma kriteriji, za katere si bo prizadevala ZK pri kadrovskih rešitvah, bodo predvsem naslednji:

dosedanji prispevek posameznika za politično in akcijsko opredeljenost pri razvoju socialističnega samoupravljanja v sredinah, kjer je sedaj delovni! Prispevek v konkretnih prizadevanjih proti nesamoupravnim in nesocialističnim tendencam, v boju proti nezakonnosti in drugim negativnim pojavom. Prispevek posameznika h graditvi enotnosti in enakopravnosti naših narodov. Napor za razumevanje in pojasnjevanje naše neuvrščene politike. Dosedanji rezultati naporov posameznika v krepitvi splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite! Prispevek v boju za položaj delovnega človeka v družbi, ki temelji na rezultatih dela. Delovne, strokovne in moralne lastnosti posameznika pri uresničevanju ustave in zakona o združenem delu. Osebnostne lastnosti, ki so pomembne za delo na vodilnih in vodstvenih funkcijah, komunikativnost, čustvena stabilnost, delovne navade, odprtost, smisel za vodenje in doslednost itn.

Tu gre predvsem za bistvena merila, ki jih je treba konkretizirati pri posameznem članu ZK v njegovem odnosu v boju za samoupravljanje v TOZD, pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov, produktivnosti dela, pri njegovem delu v krajevni skupnosti in v delu drugih družbenopolitičnih organizacij, SIS in v družtvih. S tem bomo razširili možnosti, da prevzamejo odgovorne naloge in funkcije novi ljudje in se otresli prakse, da kadrovske rešitve iščemo predvsem znotraj ozkega kroga znanih imen. Najpogosteje med tistimi, ki so že obremenjeni s številnimi funkcijami, pri čemer pogosto nekritično sprejmejo nove.

V Zvezi komunistov moramo letos opraviti še številne naloge. Tako moramo izbrati nove kandidate za vodstva v ZK na občinskem in medobčinskem nivoju. Prav tako bomo morali evidentirati kandidate za 8. kongres ZKS in 11. kongres ZKJ. Izbrati moramo kandidate za osrednje organe v ZKS in ZKJ. Da bomo v resnici opravili vilne naloge, ki so pred nami izdelan rokovnik. Volilne konference v vseh OO ZK in drugih vodstvih v vseh TOZD in FOC morajo biti opravljene v oktobru, najpozneje pa do 15. 11. 1977. Na teh konferencah je treba izvoliti tudi člane za občinske konference ZKS in dobiti soglasje za kandidatno listo komiteja občinske konference ZKS komisij. Občinska konferenca

NAŠ INTERVJU:

Komunisti poglobljajo samoupravne odnose

Tokrat smo se pogovarjali s sekretarjem komiteja občinske konference ZKS Ravne na Koroškem Edom Pogorevcem. Odgovoril je na nekatera aktualna vprašanja, s katerimi se danes srečujejo komunisti, delovni ljudje in občani Mežiške doline.

»Tovariš sekretar, kako ocenjuje občinski komitej ZKS Ravne uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov v združenem delu?«

»Ocena, ki jo je pripravil komitej OK ZKS o uveljavljanju novih družbenoekonomskih odnosov v OZD, je pozitivna. Najbolj se to odraža v železarni Ravne, kjer se delavci niso le samoupravno ustrezno organizirali, ampak so začeli uveljavljati bolj humane medsebojne odnose, se samoupravno širše dogovarjati o delu in problemih ter vprašanjih, ki zadevajo delavce v TOZD. Pri tem se hkrati s pravicami uveljavljajo tudi obveznosti in odgovornosti, saj je samo tako možno razumeti nove samoupravne odnose v združenem delu.

Pozitivne spremembe se čutijo tudi v rudniku Mežica, Koroškem zdravstvenem domu, Instalaterju Prevalje, obratu za kmetijski zadrugi, Stavbeniku Prevalje, Gradisu, Kinografu Prevalje in v nekaterih trgovskih TOZD. Seveda pa ti premiki niso povsod enako zaznavni in so odvisni predvsem od prizadevanj družbenopolitičnih organizacij v posameznih sredinah. Če smo s samoupravnim organiziranjem delavcev lahko kolikor toliko zadovoljni, pa nikakor ne moremo biti zadovoljni z razvojem družbenoekonomskih odnosov, ki so povezani z denarnim gospodarjenjem oziroma s pod-

laga denarnemu gospodarjenju. Tu je stopnja družbene odtujenosti delavcev še zmeraj precejšnja. Tokovi denarja in z njim povezani tokovi v družbeni reprodukciji so še vedno najbolj oddaljeni od samoupravne oblasti in nadzora delavcev, katerih

Edo Pogorevc

rezultate dela vrednostno izraža denar. Zato imamo primere, da se dohodek ustvarja v TOZD naše občine, odliva pa se na različne načine v druga središča na nesamoupravni podlagi, kar pomeni, da postajamo občina sicer močno integrirani OZD, zaradi odtujenosti denarnih tokov pa tudi v precejšnji meri izkoriščana občina. Da bi to odtujenost odpravili, se moramo zavzeti za to, da povsod tam, kjer

ZKS in njeni organi morajo biti konstituirani v novembru, najpozneje pa do 10. decembra. Medobčinski svet ZKS za Koroško pa mora biti izvoljen januarja 1978. Prva faza evidentiranja za osrednje organe ZKS in ZKJ mora biti zaključena v septembru, faza usklajevanja na medobčinski ravni in s kadrovske komisije CK ZKS pa mora biti zaključena do konca letošnjega leta.

Seveda moramo pri tem zagotoviti, da bodo vodstva izbrana tako, da bo v njih zastopana najmanj polovica neposrednih proizvajalcev, najmanj ena tretjina žena, ena četrtnina mladih in ustrezno število borcev. Moram pa reči, da nič manj pomembne niso priprave na skupščinske volitve, ki potekajo prav tako v tem času. Osnovne organizacije ZKS se še do sedaj niso dovolj angažirano vključile v predkandidacijski postopek in bodo sedaj morale pohiteti.

»Kakšne pa so vsebinske priprave na volilne konference v osnovnih organizacijah ZKS?«

»Volilne konference osnovnih organizacij ZKS ne bodo imele naloge samo izvoliti nova vodstva, temveč bodo morale razpravljati in oceniti, do kod so prišli v TOZD v razvoju družbenoekonomskih odnosov in v uresničevanju zakona o združenem delu, še posebej pa bodo morali oceniti, kako se je uveljavila TOZD po svoji vsebini v odnosu do delovne organizacije, KS, SIS in do drugih institucij združenega dela (gospodarska zbornica, banke in razna združenja). Nadalje, kako se v TOZD uveljavlja samoupravno družbeno planiranje ter ali imajo delavci TOZD skozi planske opredelitve odprte perspektive obstoja in nadaljnjega razvoja. Ali se skozi takšen planirani razvoj zagotavlja socialna varnost, osebni in družbeni standard ter zadovoljevanje vseh osnovnih potreb zaposlenih v svobodni menjava dela. Prav tako tudi,

kako so oblikovani dohodkovni odnosi v združevanju sredstev in dela, ali imajo delavci vpliv na vzpostavljane teh odnosov in gospodarjenje z rezultati in pogoji svojega dela. Kakšna so prizadevanja, da bi bili osebni dohodki delavcev resnično odvisni od vloženega, tekočega in minulega dela ali pa prevladujejo uravnilovski odnosi in s tem v zvezi nizka produktivnost dela, nezainteresiranost ali pa celo nezdravi medsebojni odnosi. Važno je tudi, da so delavci dovolj obveščeni o sprotnih gospodarskih rezultatih in problemih TOZD, delovne organizacije, sestavljene organizacije in drugih skupnosti, s katerimi združujejo sredstva in delo, ter kako so vključeni v njihovo razreševanje. Kakšna so prizadevanja za združevanje sredstev in dela za materialno krepitev in razvoj proizvodnih sil združenega dela, ali prevladujejo dolgoročni interesi delavcev v tekoči in razvojni politiki v TOZD, KS, SIS in občini. Oceniti bo treba tudi delovanje samoupravnih organov, delavske kontrole, individualnih in kolegijskih poslovnih organov ter drugih družbenopolitičnih organizacij pri uresničevanju zakona o združenem delu in ugotoviti, kakšnimi odpori se srečujejo v TOZD v procesu prenosa oblasti na delavce.

To je le nekaj elementov za pripravo ocene. Niso pa vsi, saj je treba hkrati tudi oceniti delovanje osnovnih organizacij ZKS in njihovo prizadevanje za uresničevanje resolucij 7. kongresa ZKS in 10. kongresa ZKJ ter na osnovi takšne celovite ocene ugotoviti odprte probleme in začetiti nadaljnje aktivnosti osnovnih organizacij ZKS. Na koncu pa moram povedati, da bo aktivnost ZKS v predkongresnem obdobju velika in se bomo morali večkrat sestati ter se pogovoriti o predlogih resolucije za oba kongresa Zveze komunistov.«

F. Rotar

O delu skupnih organov samoupravljanja

Za avgust je bilo vsa pretekla leta značilno izrazito mrtvilo na področju dela organov samoupravljanja. Po izvršeni reorganizaciji pa se stvari bistveno menjajo, tako da so tudi dopustniški meseci izredno aktivni, kljub sorazmerno veliki odsotnosti zaradi letnih dopustov.

V prvi polovici avgusta se je dvakrat sestal skupni ODBOR ZA DRUŽBENI STANDARD IN STANOVANJSKE ZADEVE. Na prvi seji je najprej ugotavljal, da razpolagamo trenutno s 31 družinskih stanovanj in eno garsonjero, ter da bo do konca leta vseljivih še približno 60 stanovanj, ki jih bomo pridobili deloma z odkupom novo zgrajenih stanovanj, deloma pa s tem, ko se bodo iz družbenih stanovanj izselili individualni graditelji, ki jih je kreditirala železarna. Iz tega sledi, da bo mogoče v letošnjem letu rešiti kar precejšnje število stanovanjskih problemov, ki jih je kljub intenzivni gradnji še vedno veliko.

Iz omenjenega obstoječega stanovanjskega fonda je odbor na-

mensko izdvojil dve družinski stanovanji in eno garsonjero za tiste delavce, ki so bili s sklepom prejšnjega odbora na listi, tretirani kot kadrovske potrebe. Izdvojil je tudi osem stanovanj za družine delavcev, ki imajo podpoprečen stanovanjski standard oziroma se tretirajo kot »socialni primeri«. Na podlagi dokumentacije socialne službe in na podlagi poročila posebne komisije, ki si je stanovanja vseh prosilcev s statusom »socialni primeri« ogledala na terenu, je odbor po temeljiti presoji izdvojenih osem stanovanj dodelil tistim, za katere je smatral, da so trenutno stanovanja najbolj potrebni. Ugotovljeno je bilo, da bi lahko situacijo popolnoma sanirali le, če bi bilo za te namene na razpolago vsaj 25 stanovanj, toliko je namreč evidentiranih prosilcev, ki živijo s svojimi družinami v zelo težkih pogojih, in ki po določilih sedanjega sporazuma o stanovanjskih razmerjih zaradi majhnega števila točk še dolgo ne bi prišli na prioriteto listo.

Izhajajoč iz teh in sorodnih

ugotovitev je odbor ponovno ugotavljal potrebo po čimprejšnji spremembi obstoječega splošnega akta, s katerim urejamo stanovanjska razmerja. Postavil je zahtevo, da je treba načrtovani novi samoupravni sporazum in pravilnike po TOZD izdelati in sprejeti čimprej, in podal tudi nekatere sugestije, kako naj bi v bodoče pristopili k reševanju kadrovskih in socialnih problemov. Socialni moment bi moral biti vsekakor neprimerno bolj prisoten, kot je sedaj.

Po izločitvi omenjenih stanovanj je odbor ugotavljal, da je še 20 stanovanj, ki se bodo delila po temeljnih organizacijah po normalnem postopku na osnovi prioritete liste, o čemer bodo odločale komisije za kadre in splošne zadeve v TOZD. Te komisije imajo po novem pristojnost reševanja stanovanjske problematike, čeprav so obstajale tendence, da bi imenovali posebne stanovanjske komisije, kot je bilo to v starih TOZD.

Na zadnjih dveh sejah je odbor za družbeni standard in stanovanjske zadeve ponovno razpravljal tudi o kreditiranju individualne gradnje. Kot je znano, letošnje leto po zaključnem računu v skladu skupne porabe ni bilo zagotovljenih nikakršnih sredstev za kredite. Ker pa je obstajal dolg večjemu številu graditeljev še iz preteklega leta, katerim je bilo izplačano samo 60 odstotkov odobrenega kredita, 40 odstotkov pa zagotovljeno v letu 1977, so se ta sredstva zagotovila na ta način, da smo po sklepu delavskega sveta izločili iz sredstev za družbeno gradnjo ustrezno vsoto v višini 240 milijonov starih din.

Po vsem tem torej za kakršnekoli nove kredite ni bilo sredstev. Ko pa je posebna komisija, ki jo je imenoval odbor, na terenu ugotavljala intenzivnost gradnje individualnih graditeljev, dobitnikov kredita, je bilo ugotovljeno, da nekateri niso zadovoljili pogojev gradnje, naredili so namreč odločno premalo, in jim je bil zato del kredita, ki bi ga morali še prejeti, črtan. Poleg tega so nekateri dobitniki kredita odstopili od nadaljnje uporabe ali pa podali izjavo, po kateri se jim odobrena vsota zagotovi in izplača šele v letu 1978. Tako so se iznenada pojavila manjša sredstva, okrog 24 milijonov starih din, s katerimi je odbor lahko razpolagal namensko za kreditiranje individualne gradnje. Od tega je 10 milijonov namenil za odkup enega stanovanjskega objekta v Kotljah, kar je bil predmet internega razpisa. O ostali vsoti, ki je minimalna, je odbor dvakrat razpravljal in končno sklenil, da je ne razpiše, temveč da jo dodeli manjšemu številu prosilcev, socialnih primerov oziroma tistih s priporočili Zveze borcev in drugih družbenopolitičnih organizacij ipd. Pri tem je izhajal iz načela smotnosti. Celoten postopek razpisa, zbiranja prijavi in vsega

ostalega namreč pri tolikšni množini potreb po kreditih ne bi dal ob obstoječi minimalni vsoti nikakršnih pozitivnih rezultatov.

ODBOR ZA GOSPODARJENJE se je sestal 11. avgusta in obravnaval rezultate poslovanja v prvem polletju 1977 ter sprejel nekaj sklepov in stališč v zvezi z ukrepi za saniranje stanja v drugi polovici leta.

Ker so bili rezultati poslovanja v prvem polletju in polletna bilanca kot celota obravnavani direktno na zborih delavcev oziroma na delovnih skupinah ter delavskih svetih temeljnih organizacij, kjer so sprejemali tudi ustrezne akcijske in sanacijske ukrepe, smo bili o tem tako že dovolj seznanjeni in o tem na tem mestu ne poročamo.

ODBOR DELAVSKE KONTROLE se je skupaj s komisijami delavske kontrole iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sestel 10. avgusta. Obravnaval je v prvi vrsti osnutek zakona o organu samoupravne delavske kontrole, ki ga je republiška skupščina junija dala v javno razpravo. Tolmačil ga je družbeni pravobranilec samoupravljanja občine Ravne.

Vzpredno z obravnavo osnutka zakona je na tej seji tekla razprava o nekaterih vidikih in metodah uresničevanja ustavne pravice, ki dobiva z zakonom kretnejšo podobo. Na tej seji so kritično ocenili dosedanje delo, ali bolje rečeno, nedelo komisij delavske kontrole. Ugotovljeno je bilo, da večina organov nima zagotovljenih osnovnih pogojev za delo. S tem je mišljena zlasti administrativno tehnična in strokovno svetovalna pomoč. Ponovno je bila postavljena zahteva, naj se čimprej pripravi nov splošni akt, ki bo urejal delo organov samoupravne delavske kontrole v Železarni Ravne. Sedanji poslovnik, sprejet pred več kot tremi leti, je preskromen, zlasti pa ni več v skladu s sedanjim pojmovanjem funkcije delavske kontrole, kot je celovito zamišljena z zakonom o združenem delu in z intencami zakona o organu delavske kontrole, ki je v javni razpravi.

Na tem sestanku je bil govorniki o izpolnitvi vseh oblik in formiranja, kar je pogoj za uresničevanje kontrolne funkcije, in pogoj za uresničevanje pravice samoupravljanja nasploh. Določili so se tudi o nekaterih čistotnih konkretnih vprašanjih in metodah nadaljnjega dela komisij in odbora.

Kljub temu da udeležba na tem sestanku ni bila najboljša, pa se je vendarle pokazalo, da so hoteli po bolj učinkovitem delu. Tanka so upi, da bodo tudi ti organi v jesenskem obdobju, po dokončnem konstituiranju temeljnih organizacij in delovne organizacije kot celote in po odpravi določenih ovir ter nujni konsolidaciji, pričeli z bolj učinkovitim delom.

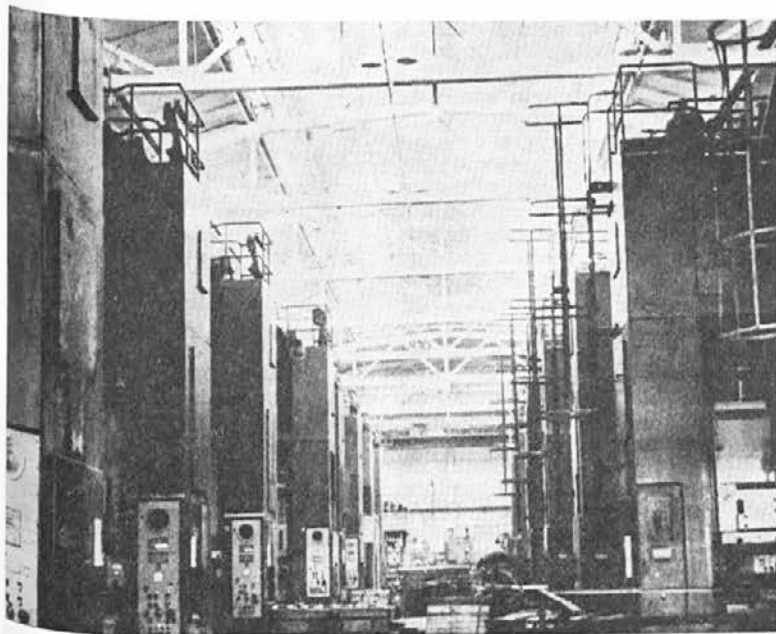
j. d.

NAŠE STISKALNICE V SOVJETSKI ZVEZI

Veliki večini članov delovnega kolektiva Železarne Ravne je verjetno znano, da pri nas med drugim izdelujemo tudi različne tipe stiskalnic za domače in tuje tržišče. Največ teh stiskalnic iz-

vozimo v Sovjetsko zvezo preko njihovega uvoznika Stankovo importa.

Zaradi posrednika pri prodaji stiskalnic pa mi v Železarni Ravne le redko izvemo, kje po-

Rusi so zadovoljni z našimi stiskalnicami

tem naše stiskalnice obratujejo. Končno nas to niti ne zanima. Zanima pa nas, kako so kupci s stiskalnicami zadovoljni.

Nedavno je bila prilika, da smo se o tem lahko sami prepričali. Dobili smo mnenje in oceno direktorja od uporabnikov stiskalnic.

Na željo Kombarjskega zavoda iz Hersona v SSSR, v katerem je zaposlenih približno 9000 ljudi, izdelujejo pa kombajne za korozijske, namakalne naprave in črpalke, sva letos julija dva predstavnika Železarne Ravne obiskala to tovarno z nalogo kontrolirati delovanje stiskalnic.

V tej tovarni pod isto streho obratuje dvajset stiskalnic tipa DE 500 in DE 250 (fotografija je iz omenjenega zavoda). Izključno z našimi stiskalnicami so namreč opremili novo halo, v kateri bodo izdelovali nov tip kombajna.

Povem lahko, da so Rusi s kvaliteto, konstrukcijo, izdelavo in delovanjem stiskalnic izredno zadovoljni. Dokaz več je laskava pohvala generalnega direktorja ob slovesu in njegova izjava, da si želijo z našo železarno tesneje sodelovati. Zainteresirani pa so tudi za nakup drugih strojev naše proizvodnje, predvsem paketirnih stiskalnic.

To kratko obvestilo končujem osebno trdno prepričan, da smo si oziroma si je Železarna Ravne vsaj v omenjenem podjetju v ZSSR ustvarila zavidljiv renome. Nujno pa se je treba tega zavdati in se truditi kvaliteto še izboljšati. Ugled, predvsem na tujem trgu, se namreč zelo težko pridobi, zelo lahko pa zapravi.

j. t.

cionarnejši ukrep naše ljudske oblasti. Ta zakon pomeni izpremembo vsega sistema naše dosedanje gospodarske zakonodaje, kajti s tem zakonom je delavcu zagotovljena tudi pravica razpolaganja s presežkom, ki ga ustvarja. S tem se bistveno loči FLRJ od SSSR, kjer ima delavec pravico le do dela, pri nas pa tudi do upravljanja podjetja in razpolaganja z dobičkom, je poudaril tovariš Janžekovič. Ko bodo delavci temeljito poznali zakon in ga razumeli, se bo sleherni interesiral za vsako malenkost, ki ovira morebitno hitrejšo proizvodnjo ali napredek tovarne. Tedaj ne bo neopravičenih izostankov, material in delovna mesta bodo kar najbolj racionalno izkoriščena, ker bo vse to večalo presežek in s tem blaginjo posameznikov. Poudaril je, da vse preveč radi pozabljamo na življenje pred vojno, ko je bil življenjski standard delovnega človeka mnogo nižji kakor danes, ko ni brezposelnosti, ko je zajamčena preskrba slehernemu delovnemu človeku. Težave, ki se danes še nujno pojavljajo, so vse prehodnega značaja, da bodo pa čimprej odstranjene, se je treba z njimi energično boriti ter jih zmagovati. Očitki, da se vrši industrializacija prehitro, so prazni, kajti Jugoslavija kot industrijsko zastopala agrarna država ne bi mogla zagotoviti brezposelnosti industrializacije višjega življenjskega standarda slehernemu delovnemu človeku ter bi se sedanja zakasnitev pozneje gotovo maščevala.

Delavski sveti morajo v prvi vrsti razumeti vse te stvari ter jih tolmačiti delovnemu kolektivu. Ponosni moramo biti na to,

da nismo sami, kar nam priča izjava predstavnika ameriškega parlamenta, ki je izjavil, da je v slučaju napada na FLRJ danes v Ameriki lažje mobilizirati množice v enem mesecu, kakor poprej v letu dni.

Tudi govorice, da se danes tovarne predajajo delavcem, ker je vse zavoženo, so neosnovane. S tem se hoče le razširiti iniciativa ter zagotoviti kar največji uspeh in napredek podjetja. Zato je potrebno, da nudi upravni odboru celotni delavski svet vso podporo. Pritegniti je treba k aktivizaciji celoten kolektiv, ustanavljati komisije, mobilizirati ves tehnični in inženirski kader.

Predsednik delavskega sveta tovariš Večko Maks, predlaga, da naj se vrši prva seja upravnega odbora dne 6. 9. 1950 ob 9. uri dopoldne. Prevzem tovarne se bo izvršil v soboto, 9. t. m., ob 4. uri popoldne pred tovarno, kjer se bo tudi odkrila spominska plošča. Sodelovala bo tovarniška godba. Zvečer ob 8. uri pa bo uprizoritev »Miklove Zale« na prostem.

Tovariš Došen in tovariš direktor sta poudarila pomen vpisa II. ljudskega posojila. Značilno je, da so obrati, kjer je za služek najnižji, vplačali največ posojila.

Tovariš inž. Ključenko je poudaril nujnost točnega prihajanja članov delavskega sveta na seje sveta.

Tovariš Štruc Karel je poudaril, da so ekonomiji potrebni delavci, sedaj zlasti kosci. Nadalje se čisto primeri, da delavcem, ki pridejo udarniško pomagat na ekonomijo, ne dajo malice in seveda prihodnjic ne pridejo več.

j. d.

MNENJA DELAVCEV:

Kako nas informira naše glasilo

Ker v isti številki objavljamo polletno analizo našega glasila, smatramo, da je poleg tega važno tudi to, kaj menijo o informiranju prek Informativnega fužinarja naši delavci. Zato smo se z nekaterimi o tem tudi pogovorili. Takole menijo:

Marija Trstenjak, laborantka v TOZD kontrola kakovosti:

»Prav upravičeno se vprašujem, kaj bi še sploh lahko bilo objavljeno v Informativnem fužinarju, saj je že tako dovolj obširen in zanimiv. Mislim, da s svojo vsebino vselej poskrbi za informiranje slehernega delavca v železarni, seveda pa se postavlja vprašanje, koliko od nas zaposlenih bere Fužinarja. Ljudje smo pač postali takšni, da beremo tisto, kar nas zanima. Mene osebno precej zanima vsebina našega glasila, saj iz njega zvem marsikaj novega v železarni in v svoji krajevni skupnosti. Kaj mi je vseh v glasilu? V njem je precej dobrih prispevkov, skratka, preberem celega.

Res pa je zadnje čase slišati v železarni, da nekateri naši sode-

lavci ne posegajo po njem. Mislim, da bi ga le moral vsak zaposleni brati, saj izhaja zato, da nas informira. Zakaj ne posegajo po njem? Morda nekateri menijo, da ni dovolj pester. Predlagala bi, da bi se razširila dopisniška

Marija Trstenjak

SI. ZASEDANJA PRVEGA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Če ne upoštevamo resnično prvega delavskega sveta, formiranega kot nekakšno posvetovalno telo, katerega pobudnik in avtor je bil sindikat, se je prvi, na osnovi zakona izvoljeni delavski svet Železarne Guštanj, prvič sestel 5. septembra 1950.

Za predsednika je bil izvoljen večkratni udarnik Večko Maks iz Kalilnice. Za člane devetčlanskega upravnega odbora so bili izvoljeni: Lemaher Ivan, Ivartnik Ivan, Mezner Franc I., Krajnc Rudolf, Došen Đuro, Slanič Anton, Frfolja Bogomir, Klančnik Gregor, Horjak Alojz, za njihove namestnike pa: Gostenčnik Jože, Ferik Otmar, Čivnik Ivan, Oblak Anton, Blažič Ivan, Ajtnik Jože, Španžel Anton, Mahorčič Franc, Gostenčnik Engelbert.

V času uresničevanja zakona o združenem delu v praksi, in potem ko je od formiranja prvega delavskega sveta preteklo že 27 let, je zanimiv pogled na vzroke ter utemeljitve ustanavljanja prvih samoupravnih organov. Zaradi tega je najbrž zanimiv naslednji izveček iz zapi-

snika že omenjene 1. seje delavskega sveta Železarne Guštanj, kjer je med drugim rečeno:

Tovariš Janžekovič Ivan je v imenu Okrajnega komiteta KP Slovenj Gradec pozdravil navzoče ter spregovoril o dolžnostih in pravicah delavskega sveta in zgodovinskem pomenu predaje tovarne delavcem. Poudaril je, da je, kakor smo slišali iz poročila direktorja, najbolj pereče vprašanje pri nas vprašanje neopravičenih izostankov, kar bo moral delavski svet temeljito izboljšati. Znižati se mora vsekakor visok odstotek neopravičenih izostankov. Nadalje je važno vprašanje, s katerim se bo moral baviti delavski svet, pravočasno izpolnjevanje planskih nalog posameznih obratov, tako da ne bo vse breme padlo na zadnje mesece v letu, kakor je bilo do sedaj. Za uspešno reševanje takih in podobnih vprašanj je predvsem potrebno, da sleherni član delovnega kolektiva razume, da pomeni predaja tovarni delavcem, ki so zastopani v svojih delavskih svetih, prelomnico v zgodovini sploh, da je to najrevolu-

mreža, saj bi nam to precej pripomoglo še k večji pestrosti. Mislim, da bi morali iz vseh TOZD imeti svoje dopisnike, ki bi sproti obveščali sodelavce o delu in uspehih. Kolikor nam bo v bodoče uspelo privabiti k sodelovanju nove nadarjene dopisnike, bo sedanji štirinajst-dnevnik lahko postal tednik. Ob koncu bi rada povedala samo še to, da me precej moti obnašanje nekaterih zaposlenih, ki z glasilo delajo nekulturno. Kaj hočem s tem povedati? Samo to, da ga najraje ne vzamejo pri vratarju, če ga potem mislijo vreči na tla. Da se z njim dela tako, je verjetno krivda v tem, da je zastoj, vsaj na videz. Vem pa, da na vse skupaj kar precej stane.»

Jože Dornik, vodja proslužbe TOZD transport:

»Osebnostno mnenja, da bi moralo sedanje naše glasilo kmalu postati tedensko, saj bi s tem bili naši delavci informirani res s svežimi novicami. Sicer pa menim, da je v železarni informiranje prek glasila bolj slabo, saj ga delavci bolj slabo berejo. Na vprašanje zakaj, si odgovorim, da jih od tega odvračajo

Jože Dornik

nekateri članki, ki niso toliko pomembni zaradi svoje preobširnosti. Sicer pa osebno menim, da je sedanja vsebina in oblika našega glasila primerna. Prav pa bi bilo, da na tem področju storimo še več, tako da bo sleherni delavec v njem našel svoje mesto v procesu samoodločanja.

Mislim, da bo le informiran in vsestransko izobražen delavec lahko prevzel določene samoupravne odgovornosti, saj nas pravice delavcev zavezujejo, da moramo posodobiti oblike obveščanja. Tu mislim predvsem zasledovanje, kako je informacija dosegla tistega, ki mu je bila namenjena, ker delavec mora biti obveščen o poslovanju, ustvarjanju dohodka in njegovi delitvi itn. Nekaj tega naše glasilo danes že prinaša. Smatram pa, da bomo morali tudi na tem področju še poglobiti informiranje. Ob koncu naj povem, da mora biti vsem jasno, da zaradi nepravne obveščeniosti lahko kaj hitro pride do razkoraka med zunanjo demokratično obliko odločanja in nedemokratično vsebino.»

Vlasta Čegovnik

Vlasta Čegovnik, tajnica DS KSS:

»Mislim, da nikoli niso vesti iz železarne ali krajevne skupnosti, ki so objavljene v našem glasilu, zastarele. Seveda bi bilo v redu, če bi lahko izhajalo vsak teden, saj bi takrat bilo glasilo dosti bolj pestro, mi pa »na tekočem«. Sedanja oblika Fužinarja je še kar v redu. Mogoče bi le morali več poročati s področja kulture, saj tega že lep čas ni zaslediti v njem. Prav tako mislim, da bi bili intervjuji z neposrednimi proizvajalci o njihovih problemih zelo brani in zaželeni. Skratka, z njihovo pomočjo bi lahko še bolj spoznali njihove težave. Seveda pa bi morali te intervjuje potem brati tisti, ki na tem področju delajo in ki bi potem morali ukrepati ter spoznane probleme po svojih močeh tudi reševati.

Kar pa se tiče Mladega fužinarja, je po mojem zelo v redu. Ne berejo ga samo mladi, temveč tudi starejši sodelavci. Res pa v Mladem fužinarju pogrešam mladostne sproščenosti. Ne vem, zakaj so danes mladi tako resni kljub svojim letom. Ali ne bi bilo dovolj zanimivo prebrati nekaj, kar je napisano sproščeno, domače? V prilogi pogrešam več humorja, ki ga mladim danes ne manjka. Prav tako bi lahko predstavljali domače ansamble in pevce. Zelo posrečeni bi bili tudi pogovori z mladimi samoupravljalci. Da tega do sedaj še ni, je verjetno krivda v tem, da jim enako kot Informativnemu fužinarju primanjkuje dopisnikov.»

Mihael Ošlak, delovodja v TOZD kovačnica:

»Mislim, da če nekdo hoče biti informiran, je v železarni lahko. Kaj hočem s tem povedati? Predvsem to, da imamo v železarni zadnje čase precej napisanega, včasih še preveč. In prav zaradi tega delavci nekaterih stvari sploh ne bereberejo. Spominjam se, da smo včasih imeli v železarni precej ustnih obvestil, ki so bila precej dolgo osnovna. Danes smo prešli na pisane, ki naj bi bile dosti bolj izvirne in zanesljive. Pa se vprašujemo, kako smo bili informirani delavci o sprejemanju sporazumov? Kolikor vem, je takrat lahko bil sleherni delavec v železarni dokaj dobro informiran,

saj je bilo o tem precej napisanega, mogoče še preveč obširno.

Kar pa se tiče našega glasila, menim takole: premalo konkretno obravnava določene TOZD (obrate), njihove uspehe in slabosti. Še manj obravnava tiste delavce, ki so s svojim delom prispevali k našemu napredku. Mislim, da bi morali tem delavcem dati tudi v glasilo prostor.

Včasih imam občutek, da polovica glasila obravnava problematiko znotraj železarne, druga pa je bolj vezana na stvari, ki niso toliko zanimive za nas. Mislim, da je prav, da v glasilu opisujemo življenje in delo krajevnih skupnosti. Menim pa da kolikor še bomo pisali o njih, bo nujno potrebno uvesti prilogo KS. Zakaj mislim tako? Predvsem zato, ker smo doslej lahko zasledili samo naše KS v Mežiški dolini, o ostalih v koroški regiji, kjer tudi živijo naši delavci, pa ni napisanega nič. Mogoče bi o tem veljalo razmisliti. Nedvomno bi bilo prav, da bi sedaj z reorganizacijo podjetja imelo uredništvo glasila iz vseh TOZD svoje dopisnike. Mislim, da bi potem bilo na pretek dosti svežih informacij. Zvedelo pa bi se tudi precej o delu in življenju v vseh

Mihael Ošlak

naših TOZD. Precej me moti tudi to, da ima sedanji uredniški odbor premalo idej za odpiranje novih možnih rubrik v glasilo. Vsem je znano, da en sam človek vsega ne more sam narediti, zato bo nujno potrebno, da se naša informacijska služba razširi.

Precej sem že tudi razmišljal, da bi mogoče le bilo prav, če bi v glasilo objavljali več slikovnih reportaž, ki bi v sliki prikazovale naše vsakdanje delo in življenje. Mislim, da bi več pozornosti morali posvetiti tudi oblikam humorja. Predvsem pa, da bi morali biti vsi članki pisani bolj z domačo besedo in krajše.»

Jože Sedelšak, TOZD priprava proizvodnje:

»Če pogledam naše tovarniško informativno glasilo kot edinega za informiranje delavcem, moram reči, da sedaj ne opravlja svoje funkcije. Zakaj takšno moje mnenje? Predvsem zato, ker trenutno v glasilu zasledimo samo sklepe samoupravnih organov delovne organizacije in odborov, medtem ko vse delo TOZD, DS in komisij TOZD ostane vselej anonimno. Menim, da bomo morali temu vprašanju

Jože Sedelšak

posvetiti v bodoče več pozornosti. Kako bi lahko rešili ta problem? Mislim, da rešitev ni lahka, pa vendar imamo toliko pisanih ljudi v TOZD, da bi lahko vsaj enkrat mesečno poročali v glasilo o delu delavskih svetov in komisij ter o življenju v TOZD. Vse-skozi tudi zasledujem poročanja o delu krajevnih skupnosti. Mislim, da je takšno pisanje dokaj v redu, saj naši delavci marsikdaj zvedo prav iz glasila, kaj se dogaja v njihovi KS. Hotel pa bi poudariti, da je v železarni precej ljudi, ki znajo samo kritizirati delo drugih, da bi sami kaj storili za še boljše informiranje, tega pa ne.

Moram pa reči, da so mi v glasilu vseh pogovorih z delavci, za katere menim, da bi jih moralo biti še več. Prav tako je tudi v redu športna rubrika. Vendar imam pri tej nekaj pomislekov. Moti me namreč, da so objavljeni zmeraj samo eni in isti športni klubi, ostali pa, kot da ne obstajajo. Ne vem, zakaj ni poročanja tudi iz drugih klubov, ki prav tako vestno in pridno delajo v sklopu športnega društva Fužinar. Mislim, da ne more biti tudi tu vzrok pomanjkanje dopisnikov.»

Jože Kordež, steklopihač, TOZD kontrola kakovosti:

»Naše glasilo je dobro informacijsko sredstvo, vendar je mogoče premalo brano. Mislim, da bi morali delavci le brati naj-

Jože Kordež

bolj pomembne članke v njem, saj so objavljeni samo zato, da o njih zve sleherni v železarni. Nekaj pa me pri našem informiranju moti: vse premalo pišemo o tem, kaj smo pridobili z našim težkim delom. Predvsem mislim na nove obrate. Prav tako bi morali tudi več pisati o delu in delovnem procesu v topilnici, valjarni, skratka od vsepovsod, saj je danes še precej sodelavcev, ki si niti niti ne morejo, v kakšnih pogojih še delajo nekateri njihovi sodelavci. Sicer pa so mi precej všeč razgovori v obliki intervjujev. Moti me samo to, da jih tisti, ki so jim namejnjeni, ne berejo dovolj. Verjetno nečijo, saj so vselej delavci v razgovorih opozarjali na svoje težkote in probleme na delovnih mestih. Še toliko bolj so ti razgovori vredni, ker vemo, da danes zelo težko dobiš od delavcev pozitivne odgovore. Prav s temi anketami nam je uspelo marsikaj zvedeti. Prav tako se mi zdi

v redu mladinska priloga Informativnega fužinarja. Tudi z njo lahko sproti zasledujemo delo in življenje mladih v železarni. Sicer pa menim, da bi morali v bodoče v glasilu opisovati tudi drugo stran medalje o delovnih nezdolah. Nikakor ne more biti dovolj dobra informacija, da se je zgodila v tem ali onem obratu nezdoda, temveč bi bilo nujno potrebno pisati tudi o tem, kaj se je naredilo na področju preventivnega ukrepanja. Predvsem, kaj je bilo na tistem delovnem mestu storjenega, da se delovna nezdoda ne bo več ponovila.

Dobro informirani smo tudi zadnje čase iz krajevnih skupnosti. Vendar mislim, da je vse premalo napisanega iz KS Ravne, saj je ena največjih v naši občini. Ne vem, zakaj se precej več piše iz KS Prevalje in Mežica kot pa z Raven. Vse to kaže, kot da bi bila krajevna skupnost Ravne skopa s svojimi načrti dela. F. Rotar

doslej še nimamo, se pri analizi omejujemo zgolj na zakon o združenem delu in statut organizacije združenega dela, ki vsebuje v bistvu enaka določila kot zakon. Tem kriterijem pa je z objavljenimi teksti v Informativnem fužinarju sorazmerno zadovoljeno in je s tem glavni namen prispevkov dosežen.

Poljudnost člankov je eno izmed osnovnih vodil urejanja, kar je popolnoma logično, če želimo, da bi tisti, ki bere, tudi razumel, kaj bere. To pomeni, da se je predvsem treba izogibati tujk. Vseh tujk ni mogoče prevesti, ker za nekatere enostavno nimamo ustrezne domače besede. Toda večino lahko razumemo v zvezi z drugim besedilom (kontekstom). Tako ali drugače pa 22 tujk poprečno v eni številki (toliko različnih, seveda pa večkrat ponovljenih) še daleč ni vzrok za nepoljudnost, saj ne moremo trditi niti za članek v dnevnem tisku, ki ima enako število tujk, da je zato že nepoljuden.

Ob prehodu z mesečnika na štirinajstdnevnik je bilo načelno dogovorjeno, da smejo najdaljši članki obsegati štiri tipkane strani — to je 30 vrstic na eni strani. Analiza kaže, da je ostal dogovor bolj ali manj le dogovor. Najbolj jasno se to kaže pri poročilih, bodisi da se tematika nanaša na gospodarstvo, samoupravo ali SIS. Ti prispevki po obsegu daleč presega dogovorjeno mero. Ostanje torej dejstvo, da ni koga, ki bi iz obsežnih gradiv do tiskarniških rokov delal kratke in zanimive članke. Ta problem pa postane še resnejši, če upoštevamo, da so poročila prav tista zvrst, ki ne »vleče« k branju, in to, da je razmerje med poročili in članki v 12 številkah 98:79. Ta neusklajenost — ustrenejši izraz bi bil: »napaka« — je vsekakor dana v razmislek vsem tistim, ki prinašajo svoje prispevke. Opomniti velja, da ima vsak časopis določeno število sodelavcev, kajti to je temeljni pogoj za njegov obstoj in redno izhajanje.

Novinarske zvrsti so za razmere tovarniškega glasila še kar zastopane, je pa očitno pomanjkanje uvodnikov in komentarjev. Komentar je pač tista časniška zvrst, ki sloni na aktualnosti in ne omenja manj pomembnih zadev. Je ustrezno ravnatežna, predvsem pa je hitra, jedrnata, neposredna reakcija na pojave v družbi. Za komentarjem mora vedno stati pisec z osebnim mnenjem, zato je morda »težji«, manj priljubljen med avtorji, saj jih bolj izpostavlja.

Uvodnik je nekakšen kompas, ki mora ustrezati vsakokratnim družbenoekonomskim nalogam. Hkrati tudi nekako sproti pojasnjuje informativno politiko. Eden od vzrokov, zakaj pri nas tega manjka, je datumska neusklajenost zaključka redakcije z družbenimi dogajanjem.

Bistvene slabosti

Kljub ducatu stalnih sodelavcev ostaja dejstvo, da je dopisnikov premalo. Ne, da si uredništvo ni prizadevalo razširiti kroga sodelavcev, saj so bili v ta namen organizirani seminarji, objavljeni pozivi v glasilu, prav tako pa tudi osnovna navodila, kako in kaj je treba pisati za

časnik. Ne more pa zato ostati stanje, kakršno je.

Preobširnost tekstov bi rešili na ta način, da bi iz obsežnih delali poljudne in razumljive povzetke bistvenega. Uredništvo je na ta problem opozorilo na ustreznih sestankih, v stiku s pisici, s članki »Kakšno slovenščino pišemo« ter z drugimi oblikami, vendar zelenega učinka ni. Tako se dejanska problematika ter živost delavčevega vsakdanjika skriva pod sicer objavljenimi, vendar skoraj šablonskimi, predvsem pa brezosebnimi sklepi organov upravljanja.

Zastarelost člankov je kronična bolezen, ki se je ne da odpraviti čez noč, ker bi v tem primeru morali imeti najmanj tednik, tega pa bržkone še lep čas ne bo iz čisto objektivnih razlogov, ki so bili že večkrat razloženi.

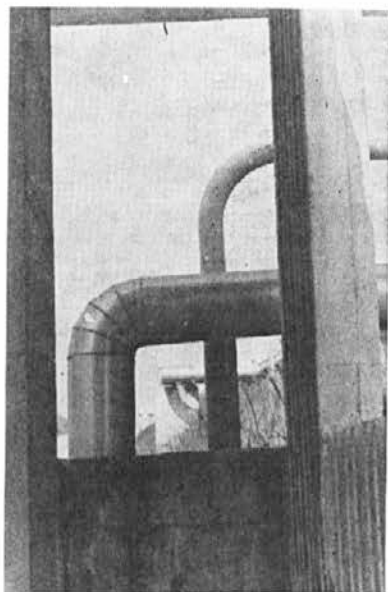
Opazno je tudi vsebinsko nesorazmerje člankov, ki obravnavajo problematiko krajevnih skupnosti in dejavnost občinske skupščine. Slednjih skorajda ni, medtem ko so krajevne skupnosti primerno, če že ne obširno obdelane.

Sportna rubrika je lepo organizirana in pokriva potrebe po tovrstnem obveščanju. To kaže, kako je tudi sicer v železarni rekreacijska dejavnost ustrezno organizirana, zato je zgoraj omenjeno razmerje med članki s področja športa in kulture le navidezno. Kultura ima sicer večjo število, toda vedeti moramo, da h kulturi spadajo informacije o knjižnih novostih, leposlovje, celo nagrobni govori itd. — vse to res najdemo v Informativnem fužinarju, ne pa kaj več o dejavnosti OZKPO ali kaj, kar bi seglo v naše okolje globlje od vesti. To pa je tudi odraz česa.

Taka je torej podoba Informativnega fužinarja. Ta podoba pa ni nič drugega, kakor odraz samoupravne organiziranosti v železarni, odraz pretoka informacij in ne nazadnje odraz odnosa ustreznih organov in organizacij do našega glasila.

Zlatka Strgar

Uporabljeno gradivo: Informativni fužinar, Zakon o združenem delu, Dušan Rebolj: Kako informirati samoupravljalce.

Cevi in beton

Informativni fužinar v I. polletju 1977

Izhodišče za analizo je člen 546 zakona o združenem delu, ki v prvem odstavku pravi, da mora biti v delovni organizaciji zagotovljeno redno, pravočasno, resnično, popolno ter po vsebini in obliki dostopno obveščanje delavcev o celotnem poslovanju organizacije združenega dela, upravljanju, o materialnem in finančnem stanju ter o delu samoupravnih organov. Poleg neposredne oblike obveščanja (sestanki, zbori delovnih ljudi, seminarji, konference itd.) so tudi posredne, kamor spada glasilo delovne organizacije. Namen analize je ugotoviti, v kakšni meri Informativni fužinar kot sredstvo obveščanja ustreza določbam zakona ter statuta delovne organizacije.

Splošni podatki

Od 1. 1. 1977 do 30. 6. 1977 je izšlo 12 števil. Ena številka obsega poprečno 16 strani, razpon pa je med 12 in 20 stranmi. 12 števil obsega 176 str., ne všteti mladega fužinarja, ki je občasna priloga mladih delavcev železarne Ravne, tiskana v enakem številu izvodov kot Informativni fužinar in izhaja na štirih straneh.

V eni številki je objavljenih poprečno 34 člankov, v 12 številkah je bilo priobčenih 414 člankov. Sem niso vštete zahvale, mašila in krajsa obvestila. V vsaki številki sodeluje poprečno 12 različnih avtorjev, število avtorjev pa se giblje med 11 in 17. Posameznik kot avtor se v eni številki pojavi največ šestkrat, poprečno pa trikrat. Število fotografij se giblje med 14 in 25, v posamezni številki pa jih je poprečno 19. Skupno je bilo v 12 številkah objavljenih 72 pokrajin, 93 obrazov (portreti, vezani na tekst), 28 iz delovnega okolja ter 37 žanrskih in drugih; vseh skupaj je bilo 230.

Prispevke smo pri analizi obsega razdelili v grobem na tri skupine: poročila, članki, informacije. Obseg poročil se giblje od 2 do 8 str. tipkopisa, obseg člankov med pol in največ 3 str.,

informacije so seveda najkrajše in obsegajo manj kot eno ali največ eno stran tipkopisa.

Novinarskih zvrsti je cela kopica, toda v našem primeru naštevamo le tiste, ki se pojavljajo v Informativnem fužinarju: uvodnik, članek, komentar, anketa, intervju, novica (informacija), poročilo, recenzija, esej, leposlovje.

V 12 številkah je bilo objavljenih:

člankov 79
ankete 3
intervjujev 24
novic (informacij) 150
poročil 98
recenzija 1
esej 1
komentar 1
uvodnik 1
leposlovje 4

Po vsebini pa so v teh številkah prispevki z naslednjih področij:

gospodarstvo 51
samouprava 37
SIS 8
DPO 45
iz občine in kraja 34
šport 15
tehnični članki
kultura 64

Analiza podatkov

Glasilo mora:

1. kot množično komunikacijsko sredstvo vzdrževati vsestranski pretok informacij,
2. oblikovati socialistično javno mnenje,
3. kot tribuna delovne organizacije skrbeti za izmenjavo mnenj in stališč, razvijati konstruktivno kritiko, dajati možnost za polemike.
4. informirati bralce o celotnem dogajanju v delovni organizaciji.

To so torej osnovna izhodišča za delo informativne dejavnosti, vsekakor pa bi vsaka delovna organizacija morala imeti samoupravni splošni akt, ki bi urejal status oziroma pravni položaj informativne dejavnosti ter glasila. Ker takega akta pri nas

KAKO IZPOLNJUJEMO GOSPODARSKI NAČRT

Meseca julija so bili opravljeni letni remontni posameznih metalurških agregatov, zato je bila proizvodnja v večjem delu metalurških TOZD manjša kot v preteklih mesecih in tudi manjša od načrtovane. Planirano proizvodnjo so dosegli le TOZD jeklarna, TOZD stroji in deli in TOZD rezalno orodje, vsi drugi pa so izdelali veliko manj. Za mesečnim proizvodnim načrtom je celotna delovna organizacija zaostala za 6,4%, odpremili pa smo celo 9,1%

izdelkov manj, kot predvideva načrt. Zaradi manjše odpreme tudi planirane realizacije nismo dosegli, vendar zaostanek ni tolikšen, kot pri količinah (4,4%). Več smo prodali strojev in naprav, zato je bila dosežena povprečna cena višja kot v prvem polletju.

Zaradi slabših proizvodnih rezultatov v juliju so tudi kumulativni dosežki manj ugodni kot v prvem polletju, vendar blizu načrtovanih.

Proizvodnja v TOZD	% doseganja mesečnega načrta		% doseganja kumulativnega načrta	
	skupne proizvodnje	eksterne realizacije	skupne proizvodnje	eksterne realizacije
jeklarna	101,1	—	102,3	—
jeklolivarna	60,8	75,8	74,6	88,7
valjarna	91,5	95,9	99,9	109,8
kovačnica	78,3	108,6	95,3	112,6
jejklovlek	69,5	62,4	78,1	78,6
stroji in deli	101,2	123,4	93,3	94,0
industrijski noži	40,8	73,2	77,2	68,3
pnevmat. stroji	70,8	76,1	87,9	100,4
vzmetarna	72,1	83,1	80,2	81,6
rezalno orodje	131,8	95,9	102,6	109,2
skupaj delovna organizacija	93,6	95,6	99,3	99,1

Vzroki, zaradi katerih TOZD niso izpolnile načrtov, so različni. Zaradi dopustov je bilo v vseh TOZD odsojnih več delavcev. Proizvodnja pa je bila manjša tudi zaradi pomanjkanja ustreznih naročil za jekleno litino, letnega remonta srednje proge v valjarni, letnega remonta 1800-ton-

ske stiskalnice v kovačnici, pomanjkanja vložnega materiala v jejklovleku in vzmetarni ter zastojev pri pnevmatičnih strojih.

Za mesec avgust je predviden letni remont težke proge, zato bo skupna proizvodnja tudi v tem mesecu manjša od načrtovane. Z. I.

Javna razprava o osnutkih štirih zakonov

Pričela se bo javna razprava o štirih pomembnih osnutkih republiških zakonov, in sicer:

- zakon o delovnih razmerjih,
- zakon o organu samoupravne delavske kontrole,
- zakon o volitvah in odpoklicu organov upravljanja v organizacijah združenega dela,
- zakon o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja

OSNUTEK ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

Po določbah zvezne ustave je federacija pooblaščen, da z zakonom zagotovi tiste temeljne pravice delavcev v združenem delu, s katerimi se zagotavlja delavčev položaj v samoupravnih in družbenoekonomskih odnosih, temeljne pravice delovnih ljudi in njihova socialna varnost ter solidarnost. To področje je zveza uredila z zakonom o združenem delu.

V pristojnost republik, skladno z ustavo in zveznim zakonom, spada ureditev pravic, dolžnosti in odgovornosti delavcev v medsebojnih delovnih razmerjih. Ta razmerja naj bi bila zakonsko urejena do konca leta 1977, tako da bi lahko delavci v temeljnih in drugih organizacijah samoupravno uredili medsebojna de-

lovna razmerja, in sicer do konca prihodnjega leta. To je tudi glavni razlog za izdajo novega republiškega zakona o delovnih razmerjih, ki pomeni tako uresničevanje ustave, kakor tudi konkretizacijo zakona o združenem delu.

Osnutek zakona o delovnih razmerjih ima sedem delov, posamezni deli pa imajo več poglavij. Prvi del obravnava temeljne določbe. Tako določa, kaj se šteje za delovna razmerja ter določa načelne pravice, dolžnosti in odgovornosti v združenem delu. V tem delu je tudi navedeno, kako delavci samoupravno urejajo delovna razmerja (način in oblike urejanja delovnih razmerij).

Najbolj obširen je drugi del z nazivom »medsebojna razmerja delavcev v združenem delu«. Ta del ima naslednja poglavja:

- sklenitev delovnega razmerja,
- pravice, obveznosti in dolžnosti delavcev v delovnem razmerju,
- varstvo pri delu,
- odgovornost delavcev,
- prenehanje delovnega razmerja,
- varstvo pravic delavcev,
- delo na domu,
- posebne določbe.

Že iz naslovov posameznih poglavij je razvidno, da osnutek v tem delu v glavnem konkretizira pravice, dolžnosti in obveznosti delavcev; te pa so obenem zastavljene tako, da so podlaga za samoupravno urejanje razmerij v organizacijah združenega dela. Zaradi obširnosti razmerij se na tem mestu ne spuščamo v vsebino teh določb, ker bo to še pristojno v posebnem sestavku, javni razpravi in v razpravah ob sprejemanju splošnih samoupravnih aktov (pravilnikov). Pri določanju pravic, dolžnosti in obveznosti in njihovem uveljavljanju v osnutku zasledimo tudi določila, kaj v glavnem vsebuje samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo. Tako bomo dobili konkretnjša določila, kaj urediti z navedenim sporazumom, ki je vsekakor najpomembnejši temeljni splošni samoupravni akt v temeljni organizaciji in šele delavčeva podpisana izjava ustvarja pogoj (ob izpolnjenih drugih pogojih) za sklenitev delovnega razmerja.

V navedenem poglavju zakona opozarjamo še na tista določila, ki so procesne narave. Tudi ta določila so pomembna za ureditev razmerij pri uveljavljanju pravic in dolžnosti delavcev.

Tretji del osnutka zakona obravnava delovna razmerja med delavci, zaposlenimi pri ljudeh, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom, s sredstvi v lasti občanov, pri civilno pravnih in fizičnih osebah. Glede teh delovnih razmerij (ki so že sedaj urejena z zakonom) ni bistvenih novitet. Odnosi pri takem delu se konkretizirajo s kolektivno pogodbo.

Četrti del določa nadzorstvo, ki ga opravljajo samoupravna delavska kontrola ter občinski organi inšpekcije dela pri uresničevanju zakona, samoupravnih splošnih aktov, v procesu uresničevanja pravic in dolžnosti v delovnem razmerju.

Peti del regulira začasno ali občasno delo.

Novost je ta, da lahko sklenejo pogodbo o delu osebe, ki so nezaposlene ali delno zaposlene, delavci pa le v drugih primerih. Tako delo pa ne sme trajati več kot 30 koledarskih dni neprekinjeno.

V šestem delu so določene denarne kazni zaradi prekrškov. Kazni podleže organizacija združenega dela in odgovorna oseba. Kazni so preventivnega pomena, da se prepreči kršitev pravic in dolžnosti delavcev.

Sedmi del obravnava prehodne in končne določbe. Tu je določen rok, po katerem so organizacije združenega dela dolžne uskladiti delovna razmerja (s samoupravnimi splošnimi akti) do 11. decembra 1978.

Na kratko lahko ugotovimo, da ima osnutek zakona o delovnih razmerjih naslednje glavne značilnosti:

1. da se z enim zakonskim predpisom kompleksno uredijo pravice, dolžnosti in odgovornosti delavcev v temeljnih in drugih organizacijah, in delavcev, ki delajo pri ljudeh, ki samostojno opravljajo dejavnost.

2. S tem ko zakon ureja oziroma določa pravice, dolžnosti in odgovornosti delavcev, je osnova

za samoupravo urejanje delovnih razmerij.

3. Zakon konkretizira in povzema določbe zakona o združenem delu in uvaja nove kvalitete v medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu ter natančneje razčlenjuje tiste dileme, ki so se sedaj pojavljale v praksi.

OSNUTEK ZAKONA O ORGANU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Po ustavi imajo delavci temeljnih in drugih organizacij pravo in dolžnost, da uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo. Ta kontrola se izvaja tudi prek posebnega organa samoupravne delavske kontrole (odbora ali komisije). Položaj in vloga tega organa je bil v organizacijah združenega dela do sedaj opredeljen s samoupravnim splošnim aktom, ki je temeljil neposredno na načelih in določbah ustave, v zadnjem času pa na konkretnjših določbah zakona o združenem delu. Posebnih zakonov, tako zveznih kot republiških, ki bi konkretnje opredelili vlogo in naloge samoupravne delavske kontrole, do sedaj nimamo. Praksa pa je pokazala potrebo po enotnih načelih, ki zagotavljajo in omogočajo uspešno delovanje teh organov.

Tudi sedanji osnutek zakona predvsem konkretizira zakon o združenem delu, saj nekatere določbe neposredno izhajajo iz tega zakona. Osnutek zakona ni obširen, zato podajamo glavne značilnosti.

Že v prvi določbi osnutek navaja, da delavci za uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic v organizacijah združenega dela in drugih oblikah združevanja dela in sredstev uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo neposredno, po organu upravljanja in po organu samoupravne delavske kontrole. Nadalje konkretizira področje dela organa samoupravne delavske kontrole v temeljni organizaciji, in sicer: nadzira izvajanje statuta in drugih samoupravnih aktov organizacije ter samoupravnih sporazumov ter družbenih dogovorov, izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja ter izvršilnih in poslovnih organov organizacije ter skladnost teh aktov in sklepov s samoupravnimi pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev; izpolnjevanje delovnih in samoupravnih dolžnosti delavcev; upravljanje dolžnosti delavcev, organov in služb organizacije; ali se odgovorno ter družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo družbena sredstva in razpolaga z njimi; izvajanje načela delitve po delu pri razporejanju dohodke in delitve sredstev za osebne dohodke; uresničevanje in varstvo pravic delavcev v medsebojnih razmerjih pri delu; obveščanje delavcev o vprašanjih, ki so pomembna za odločanje in nadzorstvo v organizaciji ter uresničevanje drugih samoupravnih pravic, dolžnosti in interesov delavcev.

Nadalje osnutek zakona določa način volitev in odpoklica članov organa samoupravne delavske kontrole ter odgovornost organa in posameznih članov. Določene so tudi dolžnosti organov v temeljni organizaciji, predvsem

(Nadaljevanje na 13. strani)

Popravimo tam, kjer škriplje

PREGLED EVIDENTIRANIH MOŽNIH KANDIDATOV-ČLANOV ZSMS ZA VOLITVE 1978

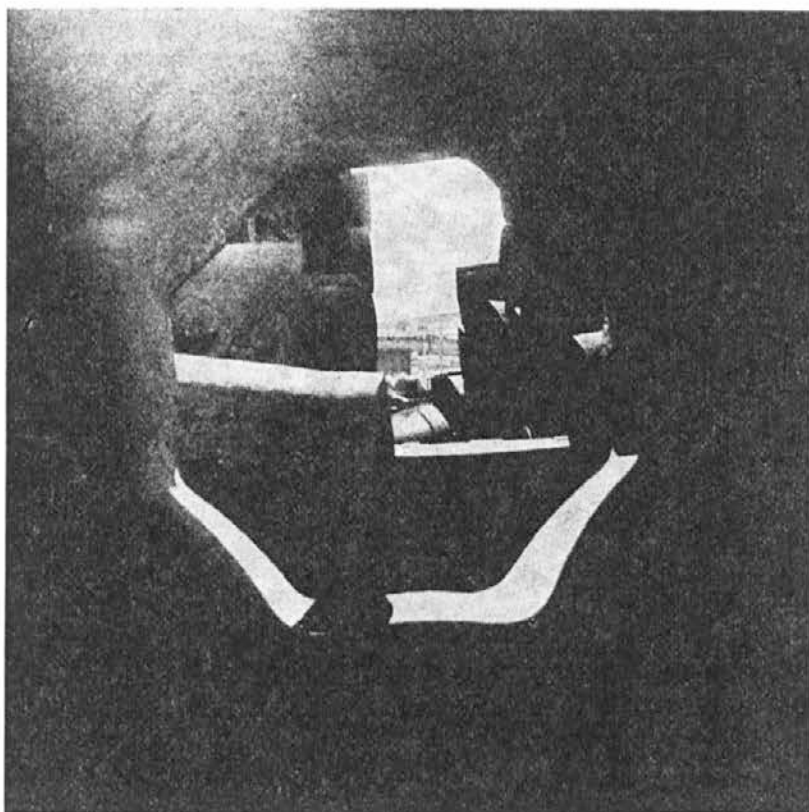
TOZD-DS	Skupno št.	Članov ZSMS	%
Jeklarna	63	12	19
Livarna	125	30	24
Valjarna	94	30	32
Kovačnica	38	8	21
Jeklovlek	17	6	35
Kalilnica	24	12	50
Stroji in deli	80	25	31
Pnevm. stroji	51	15	29
Vzmetarna	33	2	6
Ind. noži	36	25	69
TRO	73	47	35
Energija	20	2	10
ETS	31	13	41
Transport	23	3	13
Pripr. proizv.	100	9	9
Kontr. kakov.	57	10	17
Komerciala	41	6	14
Razisk.			
in razvoj	46	10	21
DS za gospodar.	44	15	34
Kadr.			
spl. zadeve	33	7	21
DS finance	29	4	13
SKUPAJ	1122	292	26

sile bomo morali upreti v to, da bomo povsod ustvarili pogoje za tvorno vključevanje mladih na vsa področja družbenega in političnega življenja. Imamo svoja delegatska mesta v vsem delegatskem in skupščinskem sistemu. Imamo določeno število

vestno in s čutom odgovornosti do ljudi, ki so jih volili.

Evidenčni popis možnih kandidatov za volitve 1978 je končan. V tabeli lahko vidimo, da smo mladi zastopani v približno enakem odstotku kot v preteklem mandatnem obdobju. Številka 26% od skupno evidentiranih ni posebno velika. Toda če smo si nalogo evidentiranja zadali, tako kot bi morali in evidentirali res prave ljudi, potem bi nas moral takšen odstotek mladih dostojno zastopati v vseh vejah našega delegatskega sistema. Znova pa lahko ugotavljamo, da v določenih TOZD še vedno ni dobre povezave med mladimi in drugimi DPO ter poslovnimi organi. Kako bi si drugače lahko razlagali podatke, ki nam kažejo, da imamo v posameznih TOZD pri popisu evidentiranih možnih kandidatov razpon od 70% do pičlih 6% udeležbe mladih?

Taki podatki nam nazorno prikazujejo, da se ponekod še vedno ukvarjamo s popolno neaktivnostjo mladih oziroma da še vedno obstaja nezaupanje v mlade, ki pa hočejo biti danes vse kaj drugega kot gledalci pri kreiranju naših družbenih dogajanj. Veliko je bilo storjenega, toda s pomočjo drugih DPO bomo morali storiti še več, da bodo vsi v vseh TOZD spoznali, da mladi ne morejo in ne smejo biti izven toka dogajanj, ki usmerja aktivnost in prizadevanja za reševanje družbenih problemov znotraj systemskega upravljanja. Vse

Iskanje dneva

Naše naloge

V mesecu septembru imamo v planu:

— Obisk marksistične knjižnice na Ravnah. Predviden je pogovor na temo »Kaj naj berejo mladi družbenopolitični delavci?« Obisk organizirata komisija za IPD ter komisija za kulturo pri KS OO ZSM ZR.

— Enodnevni seminar za vse člane OO ZSM v Železarni Ravne. Tema predavanja je »Mednarodna politika Jugoslavije, razvoj in delo KP v svetu ter delo klubov OZN«.

— Na športnem področju, ki je vsekakor eno najbolj zastopanih, bomo organizirali tekmovanje v plavanju za vse mladince oziroma OO ZSM v železarni.

Na osnovi razprav o osnovnem gradivu OK ZSMS Ravne na Koroškem, o organiziranosti in delovanju mladih v občini, v OO ZSMS in krajevnih konferencah SZDL ter drugih DPO, ki delegatsko tvorijo občinsko konferenco SZDL, je bilo med drugim ugotovljeno in predlagano tudi naslednje:

— Povezanost mladih v samoupravne delegatske organe krajevnih skupnosti ni zadovoljiva, saj v nekaterih organih KS mladih sploh ni ali pa ti, ki so, ne opravljajo svoje delegatske funkcije.

— Mladi se ne vključujejo dovolj aktivno v delegatski skupščinski sistem, ker je v delegacijah za skupščino občine ali SIS le okrog 20% mladih, pa še ti ne opravljajo vse svoje delegatske dolžnosti. Zato je potrebna obvezna tesna povezava vseh DPO pri sedanjem vodenju postopka kadrovanja kandidatov za skupščinski sistem in SIS, da bo med kandidati tudi ustrezen odstotek mladih.

— V KK SZDL, kjer mladi niso prisotni, morajo dobiti svoja delegatska mesta.

Tako sedaj ugotavljamo, da v delegatskem sistemu niti približno nismo ustvarili tistega, kar bi morali. Bilo nas je premalo, pa še ti nismo bili aktivni. Pravilno je, da se storjene napake priznajo. Naša dolžnost pa je, da storjene napake popravimo na tak način, da se ne bodo nikoli ponovile. Napake, ki so bile storjene, ne moremo imenovati drugače kot NEPRAVILNO KADROVANJE. No, če je kadrovanje bilo res nepravilno in je v tem vzrok za slabo opravljanje delegatskih dolžnosti naših delegatov, potem je edino zdravilo, ki bo to bolezen ozdravilo, da tokrat ne storimo podobne napake in kadrujemo mlade, ki bodo svoje dolžnosti opravljali

mladih, ki nas zastopajo v vseh samoupravnih organih. To pa ni dovolj in s tem nikakor ne smemo biti zadovoljni. Naša aktivnost mora biti največja v OO — se pravi v TOZD. Tu se moramo spoprijeti z vsemi negativnimi pojavi, ki zavirajo razvoj našega samoupravnega socializma. Tu se srečujemo z otopelostjo, brezakcijskim zadovoljstvom, ležernostjo in z neodgovornostjo do razvoja samoupravljanja. Treba bo uresničiti zakon o združenem delu in ga spraviti s papirja v prakso. Potrebno je urediti medsebojne odnose, da bodo postali še bolj tovariški.

Morali bomo spoznati, da nas sodelavci ne ocenjujejo po tem, koliko smo imeli se-

stankov in športnih akcij, ampak po tem, koliko smo bili s svojim delom prisotni med njimi znotraj TOZD, skratka, povsod tam, kjer se odvija samoupravno življenje. V kakšni meri smo prisotni med njimi s svojimi stališči, z aktivnim delom in vzgledom. To je edino merilo in kriterij, po katerem sodelavci v TOZD ocenjujejo nas in našo aktivnost.

Če bomo hoteli vse naše naloge dobro in uspešno opraviti, bomo morali do največjih možnih meja razviti vse naše ustvarjalne sposobnosti in znanje. Predlagam naslednje: **ZDRUŽENI SE POTRUDIMO!**

Bojan Lesjak

Zavedajmo se odgovornosti

Izteka se zadnji mesec bolj ali manj toplih dni, ko vse hiti na morje, v planine, na različne konce sveta, da vidi kraje, o katerih so slišali samo govoriti. Kljub temu skoraj v vseh delovnih organizacijah teče delo nemoteno dalje, a ne moremo reči, da na vseh področjih. Prek vseh medijev nas opozarjajo, naj ne spimo, kajti zakon o združenem delu terja svoje. Da pa bi bilo vse tako, kot je treba, je potrebna akcija vseh organov, organizacij in posameznikov.

V prostem času večkrat razmišljam, kako pritegniti mlade k delu v ZSMS in samoupravi, jih usposobiti ter jim dati mesto, oziroma priznati to, kar jim gre v naši družbi. Zavedam se, da je premalo nekaj požrtvovalnosti posameznikov, ki se trudijo in poskušajo narediti to, kar je pravzaprav dolžnost celotne družbe. Dejstvo je, da so bili mladi prepuščeni sami sebi, nismo jim znali prikazati prave vsebine dela. Prepričan sem, da v šolah dobijo dosti takega znanja, ne uporabijo ga pa v

praksi, kajti strokovnjak se ne rodi v šolskih klopeh, ampak na delovnem mestu.

Kot vidimo, problemov mladih ni ravno malo. Če pa dodamo še stanovanjski problem, lahko vidimo, da to ni le problem mladih, ampak problem celotne družbe in obratno.

Mlad duh je zelo razgiban in prav zato je pomembno, kako je usmerjen. Tako pa stvarnost — življenje samo stopnjuje miselnost, ki je zadnje čase tako pogosto prisotna pri mladih: »Kaj hočemo, saj nas nihče ne posluša niti ne jemlje resno.« Da je temu tako, botrujejo razne govornice, ki krožijo med ljudmi, in članki, ki jih prebiramo v časopisih o gospodarskem kriminalu, blagih ukrepih zoper to, slabem izvajanju sklepov samoupravnih organov, pomanjkljivem obveščanju o dogajanju tam, kjer ustvarjamo, prikrivanju resnice in podobno.

Morda se mladi prav zato upravičeno sprašujejo, kaj sploh lahko storijo. In ni čudno, da jih veliko ubere lažjo pot — na čim lažji način več zaslužiti — ne da bi se vprašali, če so za svoj delež dovolj prispevali družbi. Od tu izvira tudi pojav zapiranja ljudi v ozke kroge — nedružabnost in borba za materialni prestiž. Iz tega pa delno izhaja tudi mladinski kriminal in prestopništvo.

Mlad človek je poln energije, revolucionarnosti in ni vseeno, v kakšnem trenut-

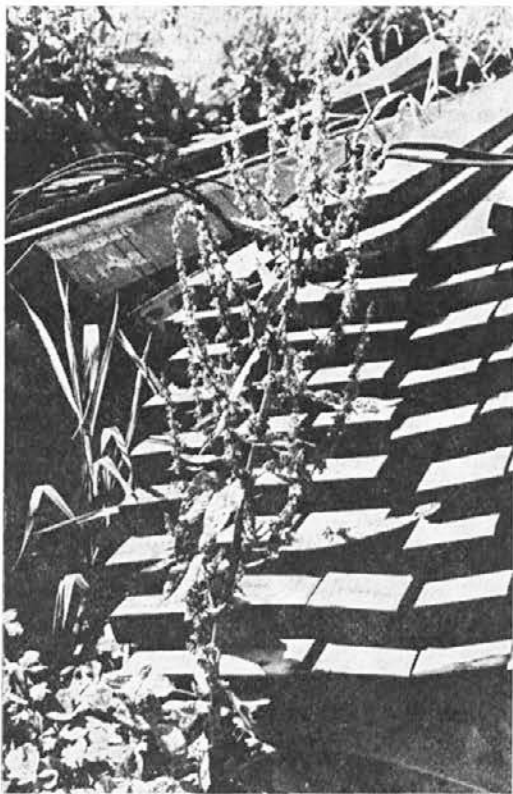
ku bo to uporabil oziroma kje. Čas nezadržno teče naprej, tempo našega življenja je vse hitrejši. Minila bodo leta in vprašam se — kdo in kako bo v prihodnjih obdobjih odločal, upravljal, samoupravljal? Nujno je potrebno **pomagati** človeku, ki si išče svoje mesto v družbi, mu svetovati in ga pravilno usmeriti, da bo njegovo življenje vsebinsko plodno ter delo ustvarjalno. Prikazati mu je treba, da lahko ob pravilnem sodelovanju z ostalimi hitreje in učinkovitejše rešuje svoje probleme, s tem pa obenem tudi vse družbe. Da bi uspeli, je treba začeti že zelo zgodaj — v osnovnih šolah, nadaljevati v srednjih in visokih ter ob prihodu na delovno mesto z dolgotrajno vzgojo in delom v duhu marksizma in samoupravljanja.

Vsaka krepitev samoupravljanja pomeni korak naprej v postopnem odmiranju države. V tem procesu odmiranja se uveljavljajo Marxove misli o razrešitvi nasprotujočih si razmerij med družbo in državo, državljanom in občanom, kar je povezano s problemom svobode in celovite osebnosti človeka v socializmu. Zato je delegatski sistem prerasel klasični predstavniški sistem in oblike, celoten sistem samoupravljanja pa razrešuje problem odtujenosti človeka v proizvodnih odnosih. Tega procesa pa ni mogoče uresničiti brez odgovornosti vseh nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij. Odtujenost nosilcev teh funkcij, kar pomeni brez njihove odgovornosti, bi pomenilo nasprotovanje ustavnemu samoupravnemu redu in zanikanje sprejete teorije o vodilni vlogi delavskega razreda.

Ustava SFRJ v temeljnih načelih poudarja elemente, ki pomenijo uveljavljanje samoupravnih in demokratičnih pravic delovnih ljudi in funkcioniranje mehanizma samoupravljanja, kar vse je pogoj za zgraditev družbe kot svobodne skupnosti proizvajalcev, obenem pa tudi pogoj odgovornosti, in sicer: redno, pravočasno, resnično, polno ter vsebinsko in oblikovno na dostopen način obveščena ljudi; javnost dela vseh organov, osebno odgovornost, kontrola delavcev, ustavnost ter zakonitost.

Kot sem omenil že na začetku, je pred nami še veliko dela in za rešitev tega smo pred družbo odgovorni prav vsi!

Franjo Miklavc

Sončni les I

Alkoholizem — družbeno zlo

Poprečno popije vsak Slovenec 15 litrov čistega alkohola na leto ali preračunano v cviček 400 litrov. To je količina, ki nas uvršča v sam vrh po količini popitega alkohola na osebo v Evropi. Menda so pred nami le Francozi. To so dejstva, ki nam morajo dati misliti, saj so že daleč časi, ko se je jemat problem alkoholizma površno in ko se zoper njega ni nič storilo.

Danes je alkoholizem rana, ki marsikomu ne bi smela pustiti spat. Že podatek, da je tak človek poprečno dva meseca v bolniškem staležu, nam da, preračunano v denar, vsoto, nad katero ne moremo in ne smemo biti ravnodušni. Če se vprašamo — kdo je potem alkoholik — bomo dobili kar

se da različne odgovore. Alkoholik ni samo tisti, ki ga vidimo pijanega dan za dnem, ampak je med nami še veliko prikritih, ki na zunaj še daleč tega ne kažejo. To nam mora biti jasno. Res pa je, da je postaviti diagnozo alkoholika težko, ker s tem takoj okarakteriziramo nekoga in ga izdvojimo iz poprečja. Tega se, upam, zavedajo tisti, ki se poklicno ukvarjajo s problemom alkoholizma pri nas. Človek ne postane alkoholik od danes na jutri, ampak je to počasen proces, ki traja tudi pet ali več let, lahko pa še več. Dejstvo pa je, da tak človek kaže svoj spremenjeni karakter prav v krogu svojih najbližjih. Le-ti pa, boječ se, da to zve okolica, vse skrivajo,

trpe. Seveda pa se bo tak človek izdal tudi na delovnem mestu, saj ne bo sposoben brezhibno opravljati vseh zastavljenih nalog. Vedeti moramo, da alkoholik ne moti delovnega procesa le takrat, ko je vinjen, ampak tudi drugače. Tak človek ni sposoben prenašati psihičnih napetosti, vsaj v taki meri ne, kot abstinent. Za pomiritev potrebuje alkohol, in kar je zelo žalostno — v vedno večjih količinah. Poleg tega ima okrog sebe polno problemov, kajti zaostaja na vseh področjih človekovega udejstvovanja in se v družbo ni sposoben normalno vključiti. Išče sebi enake, to pa ga potiska le še globlje v propad.

Po podatkih inštituta za alkoholizem v Ljubljani zdravijo na leto 800 alkoholikov — vseh alkoholikov je v Sloveniji okrog 80.000. Torej je le 1 % alkoholikov deležen zdravljenja. Velikokrat so to taki, ki so že pregloboko zabredli v alkoholizem in jim zdravljenje ne pomaga več. Srečujemo niti zdravljenje in denar, ki ga je, se torej s povratniki in denar, ki ga je, mimogrede, ni ga malo, vložila družba v njihovo zdravljenje, je vržen stran.

Ukrepi, katerih se ponekod lotevajo za omejitve tega družbenega zla, so že na začetku obsojeni na poraz — že sam pristop k obravnavi le-tega ni pravilen in zato tudi neučinkovit. Poleg tega ne smemo pozabiti, da prav od alkohola živi mnogo ljudi. Število tistih, ki pa so posredno vezani na industrijo alkohola, na prodajo in predelavo, pa je še enkrat večje. Rešitev verjetno ni v tem, da bi nehali proizvajati alkoholne pijače, ker to ni izvedljivo. Morda je v osveščenosti človeka kot družbe nasploh.

Pe še nekaj je zaskrbljujoča resnica — 40 % otrok alkoholikov postanejo pozneje prav tako podvrženi alkoholu! In prav zaradi tega je treba zatirati alkoholizem že pri mladini. K temu nas mora prisiliti nemajhno število alkoholikov — mladincev, katerih število se iz dneva v dan povečuje. Zakaj prav med mladino raste število alkoholikov, je težko reči. Sigurno je vzrokov več. Nekaj jih bom naštel: približno 40 % jih izvira iz statistično dokazane resnice. Za druge je treba poiskati vzroke v načinu življenja, ki ga živimo, saj mnogo mladih ni sposobno dohajati današnjega ritma življenja. Ne morejo se zadovoljivo vključiti v vsakdanji proces življenja, ne morejo uveljaviti vseh svojih hotenj in ambicij zaradi napačnega pristopa, kakor tudi zaradi tega, ker jih družba v njihovem prizadevanju ni znala podpreti. V iskanju rešitev iz stiske, ki vsepovsod preži na mla-

dega človeka, se vse prerado zgodi, da se rešitev išče v begu pred realnostjo — v alkoholu.

Vsekakor pa ne smemo pozabiti, da vse izvira iz vzgoje in življenja v družini. Dobra in trdna družina bo znala vzgojiti otroke tako, da bodo sposobni za boj z vsemi pastmi, ki jih v prvih korakih mladega človeka v življenju ni malo.

Malo širše gledano pa vpliva na mlade vsa okolica, v kateri tak človek živi. Pri tem igrajo nemajhno vlogo šole in ne nazadnje tudi družbenopolitične organizacije, v prvi vrsti mladinska organizacija. Vloga le-te je tako široka, da bi jo v nekaj besedah le težko opisal. Drži pa, da v zdravem okolju, ki bi naj bilo v vsaki OO ZSM, lahko mnogo store za odpravo vseh negativnih pojavov, med drugimi — alkoholizma. Žal pa je treba takoj poudariti, da se v vodstvih naših OO ZSMS tega včasih premalo zavedajo in ne posvečajo temu tolike pozornosti, kot bi je bilo treba. To pa je zopet problem vzgoje in pozornosti, ki jo vzgojne ustanove posvečajo pojavu alkoholizma med mladimi. Ne moremo, ne smemo reči, da je ne, drži pa tudi, da še niso iskoriščene vse možnosti, ki jih te ustanove lahko nudijo.

Vsi se zavedamo, da je boj zoper alkoholizem težak in da uspehi ne bodo prišli kar sami od sebe. Skratka, to je boj, ki zahteva sodelovanje vseh ljudi, in to načrtno, z dobro pripravljeno akcijo, ki pa je vsaj zaenkrat še nismo sposobni uresničiti. Najprej bomo namreč morali nasploh spremeniti odnos do alkoholika in ga ne jemati kot črno ovco. Sploh pa moramo vedeti, da je od okolja, v katerega se vrne zdravjen alkoholik, odvisno ali bo ostal nealkoholik ali pa se bo ponovno vrnil v svet alkohola. Ko se tak človek osvesti, se mora zopet na novo vključiti v družbo. To pa mu bo uspelo le takrat, ko bo ob sebi imel ljudi, ki mu bodo pomagali preskočiti tisto razdaljo, ki ga loči od drugih ljudi.

Prav delo je tisto, ki pritegne človeka, ga motivira za nekaj koristnega, ga ne pušči osamljenega in tako v nevarnosti, da bo samoto utapljal v alkoholu. To delo je lahko tudi delo v mladinski organizaciji.

Prav zaradi tega je zelo pomembno, kako delajo OO ZSMS, kaj delajo in kako znajo vključiti v svoje vrste čim več mladih in če jim znajo nuditi tisto, kar mlad človek potrebuje. Z eno besedo — če znajo mladega človeka prepričati, da se da tudi zunaj gostilne poveseliti.

Rudi Mlinar

Franjo Miklavc

OK ZSMS Ravne. Do nedavnega je dokaj uspešno vodil razglasno postajo, kar priča, da mu tudi tako delo »leži«.

V prostem času, katerega je bore malo, vodi folklorno skupino pri KPD »Prežihov Voranc« na Ravnah. Pa ni ostal samo pri tem, saj je obenem tudi mentor mladih plesalcev na osnovni šoli. V OO ZSMS Reka je vodil plesne vaje ... pa še bi lahko naštevali, a naj bo dovolj.

Pa še na nekaj ne smem pozabiti. Letos, bolj točno, 25. maja, je prejel občinsko priznanje, ki ga vsako leto podeljuje OK ZSMS Ravne najbolj aktivnim mladincem v naši občini. Čestitamo!

Že nekaj let zapovrstjo sodeluje na tekmovalstvu mladih kovačev Jugoslavije. Nikoli niso ostali praznih rok, lani pa so bili celo drugi v precej močni konkurenci. Srečali so se v Novem Travniku v Bosni. Kako pa bo v Kruševcu, pa se seveda še ne ve. Vsekakor jim želimo dosti uspeha in dobrih rezultatov. Ob tem je pripomnil, da take oblike usposabljanja mladim priporoča, saj se na tak način pridobi mnogo znanja, ki ga v vsakdanjem življenju prav gotovo ne bi, vsaj v taki obliki ne.

Pogovor je nanesele na težave in probleme, s katerimi se srečujemo iz dneva v dan.

»Osebnost me tare problem izobraževanja, kajti le-to sploh ni usmerjeno, kar pa bi vsekakor moralo biti. Tu so še problemi glede zaposlitve — pravi delavec na pravo delovno mesto! Praksa, žal kaže drugače. Moti me tudi odnos do nas mladih, ki smo velikokrat prepuščeni sami sebi in to navadno takrat, ko potrebujemo pomoč.

Mislím, da si mladi pridobijo danes dokajšnjo izobrazbo o naši družbeni ureditvi, po drugi strani pa jih realnost in življenje silita k miselnosti, da se ne da veliko storiti za družbo. Zaradi vseh teh problemov je to tudi vzrok neaktivnosti mladih na področju DPO, samoupravljanja, pa tudi vključevanja v druge družbene aktivnosti. Tu mislim predvsem na kulturo in šport. Menim, da je skrajni čas, da se s

Portret mladincev

V današnjem portretu vam predstavljamo mladince iz Železarnice Ravne, FRANJA MIKLAJCA, zaposlenega v TOZD kovačnica. Poskusila bom na kratko orisati Franja — človeka, samoupravljalca, vzornega mladincev ...

Rojen je 13. oktobra 1951. leta v Dravogradu. Osnovno šolo je obiskoval na Ravnah, jo končal ter se vpisal v poklicno metalurško šolo in postal KV kovač, se zaposlil v kovačnici, kjer tudi dela.

Nedolgo tega, lani, je dokaj uspešno kon-

čal dvomesečno politično šolo v Dolenjskih Toplicah. Želi si nadaljevati s študijem, samo ...

Sicer pa je v železarni le malo tako angažiranih mladincev. Naj naštejemo le nekaj najvažnejših funkcij, ki so mu bile zapuane. Opravlja jih tako, kot je treba!

V TOZD kovačnica je v IO OO sindikata, v sekretariatu OO ZK je predsednik delavske kontrole. Pri KS OO ZSMS ŽR je predsednik komisije za idejno-politično delo (IPD). Poleg tega pa je sekretar KMD pri

tem delom resno spoprímemo, da bodo mladi vse znanje in sposobnosti znali aktivirati v družbi in tako koristiti njej, kot tudi samemu sebi. Seveda je tu potrebna pomoč vseh sil naše družbe, kajti vsi so dolžni delati, da izobrazujejo in usposabljujejo kadre, ki bodo nekoč upravljali oziroma samoupravljali, s tem pa bo tudi delno rešen problem borbe za prestiž drugega nad drugim — ki je zadnje čase precej pogost pojav, zaprtosti vase in ukvarjanja samega s seboj.

Precej mladih se teh problemov zaveda, vendar je, resnici na ljubo, stvarno potrebna širša družbena akcija, da bi to uspelo in dalo mladini res tisto vlogo in pomen, ki ji pripada, kajti družba potrebuje delovne in ustvarjalne ljudi.« V. G.

Mladi se združujemo

Prisrčen pozdrav in stisk rok ob ponovnem srečanju mladih iz TOZD TRO Prevalje ter HE Garešnica (občini Ravne na Koroškem in Garešnica sta pobrateni) je mnogim sodelavcem dokaz, da mladinci ne spimo, ampak po svojih močeh delamo in si z delom utrjujemo pot v prihodnost.

V prijetnem pogovoru smo izmenjavali mišljenja, izkušnje in po ogledu poslovnih prostorov — obrata rezalnega orodja, obrata pilarne ter uprave — je prišel čas kosila.

Med gosti sta bila tudi sekretar OK ZSM Ravne tov. Milan Klemenc ter sekretar OK SZDL tov. Filip Jelen, ki sta se prav tako vključila v razpravo, ki je sledila. Govorila sta predvsem o mladinskih akcijah v občini Ravne na Koroškem. Zatem smo se odpeljali na Ravne. Ogleдали smo si študijsko knjižnico, kjer nam je tovariš Pikalo orisal pomen in zgodovino le-te. Mladim gostom iz Garešnice je bila vseč marksistična knjižnica, zanimala sta jih razstava tov. Lepeja — njegovi izdelki iz lipovine — ter Delavski muzej s »črno kuhinjo«. Po končanem sprehodu po »Guštanju« smo se odpeljali na Šentanel, kjer seveda ni šlo

brez domačega kruha, sira ter sadjevca. Na Poljani pa, kjer so gostje prenočili, smo v soboto zjutraj presenečeni ugotovili, da so že vsi na jutranjem sprehodu. Premagala jih je lepota naših gora, ki so naznanjale lep dan. Ugotovila sem, da jim je Mežiška dolina prirasla k srcu in da v njih tli želja po ponovnem snidenju v naših krajih.

Pot nas je vodila po dolini — od Poljane do Črne, ovinki so hiteli mimo nas. Ustavili smo se pri Mihelovi žagi, potem pa smo se vrnili na Ravne oziroma v Kotlje. Pot na Prežihov dom je bila kar prekratka. Imeli pa smo izredno srečo, saj nam je tovariš Kokal, član ZB, marsikaj povedal. Pestrost in živost pripovedovanja je napravila na nas močan vtis. Zatem smo odšli še na Naravske ledine in moram reči, da smo gostom v tako kratkem času, kot nam je bil na voljo, zares veliko pokazali.

Naslednje jutro smo se poslovili. Razšli smo se kot prijatelji, še več, bili smo polni prijetnih občutkov. Želim, da se prijateljske vezi med nami nikoli ne bi pretrgale — še več, morajo zaživeti tudi med drugimi občani. Nada Ortan

IZPOVED

Še en jesenski večer. Še ena obrnjena stran mojega dnevnika, še en dan, ki je minil. A vendar vsak dan enaka podoba: veter se igra v krošnjah starih dreves, trga orumenele liste, prinaša odmev glasbe, dolg, skoraj žalosten. Nebo je jasno. Oblakov skoraj ni. Na nebu so se začele prižigati zvezde — ena za drugo ter spuščajo žarke na zemljo.

Nekje, daleč na nebu, počasi trepetava zvezda, a glej, komaj ožari nebo, pade in ugasne, izgublja jo sled v večernem mraku. Vse je tako prazno, sivo, žalostno. Morda sem tudi jaz takšna, saj sem brez vsakršne volje?!

Vstanem in brez volje grem s prijatelji na ples. Morda je tam drugače... Pod slabo neonsko razsvetlavo, a bučno glasbo,

plešejo dekleta in fantje. Kakšen kontrast! Od zunaj je videti vse pusto in žalostno, tukaj — v disko klubu pa je vse veselo, živo. Eni plešejo, drugi se pogovarjajo, z obrazi, polnimi sreče. Tako opazujem ljudi, za trenutek se zastrmim v nekoga in ga — gledam.

Naenkrat, nehote, mi pogled obstane tam na desni, kjer, dober meter od mene, sedita dva fanta. Pogled se mi je kar prikoval nanju, saj ne morem odvrniti oči. Eden v modri majici, drugi v rdečem puloverju. Oba sta enaka, zelo sta si podobna, pa tudi stara sta verjetno kar enako. Ne vem, kako dolgo je moj pogled ostal na njiju, vem samo, da me tisti v modri majici gleda, pa tudi jaz njega. Nekaj časa se tako radovedno opazujeva. Gledam njegovo glavo, kratke lase, modre oči, svetlikajoče se. Ko tako gledam, vidim v njih svojo podobo, polno leska in sreče. Za trenutek vidim, ko premakne roke, porjavele, a takoj zatem se najini pogledi srečajo, nekaj iščejo, se božajo...

Zakaj se mi ne približa? Zakaj me ne vpraša, kdo sem, od kod sem... Me bo zaprosil za ples? Če bo, mu bom povedala, da sem bila žalostna, da sem opazovala nebo, da je tam daleč padla in ugasnila zvezda. Hotela sem jo poiskati, ji vrniti svetlobo, toda izgubila se je. Vprašala ga bom, če ni morda to on...

Glasba se počasi tiša. Ponovno se bo začel ples. Naenkrat me popade strah, pogled mi je nejasen. Kaj, če gre z drugo? Kako mu bom povedala vse to, če ne pride?

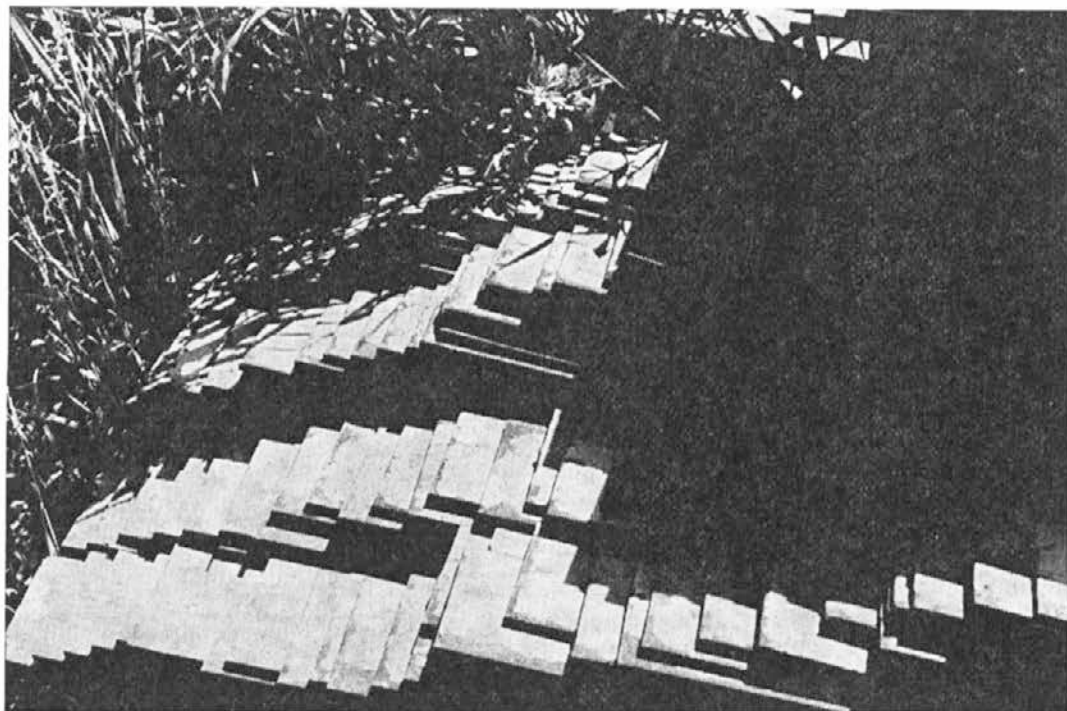
Ne, ti si moja zvezda in ne smeš oditi! V tvojih očeh sem prvič videla svojo podobo, polno sreče. Bodi moj, moja zvezda, osvetli me vsaj nočoj...

Ponovno slišim glasbo. Približuje se mi, najine roke se najdejo in potem v ritmu glasbe pleševa, počasi, v zanosu. Občutim njegov vonj, njegovo bitje srca. Njegov vonj me spominja na cvet, ki omamlja in mi daje krila, da poletim, da odnesem s sabo tudi njega.

Slišim njegov glas, tih, a jasen: »Kako ti je ime?«

Morda me tega niti ni vprašal, morda se mi je samo zazdelo. A če bi me vprašal, mu ne bi mogla odgovoriti.

Misli mi letijo naokrog, iščem prijatelje, da jim povem, da je tudi v jeseni cvetje, da se tudi jeseni rojevajo ljubezni, da jim rečem: »Ljudje, prijatelji, bila sem žalostna, prazna. Brezciljno sem opazovala nebo in na njem zvezdo. Že sem mislila, da sem jo izgubila, a glej, ona je tu, pri meni! Našla sem jo, med ljudmi. Pravi, da mu je ime Matej. Ljudje, Matej je moja zvezda, Matej je moja zvezda!« V. G.

Sončni les II

Uredniški odbor sestavljajo Jože Pačnik, Marjana Volmajer, Rudi Mlinar, Franjo Miklavc, Silvo Jaš, Drago Vrstošek ter Vida Gregor, ki je odgovorna tudi za vsebino Mladega fužinarja.

Vse sodelavce »Mladega fužinarja« prosimo, da v bodoče oddajajo svoje prispevke v mladinski sobi do vsakega prvega v mesecu.

Javna razprava o osnutkih štirih zakonov

(Nadaljevanje z 8. strani)

glede posredovanja podatkov listin in spisov, ki so pomembni za delovanje neposredne kontrole.

Kot celota bo zakon služil kot podlaga za samoupravno urejanje odnosov pri delovanju samoupravne delavske kontrole.

OSNUTEK ZAKONA O VOLITVAH IN ODPOKLICU ORGANOV UPRAVLJANJA IN O IMENOVANJU POSLOVODNIH ORGANOV V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

Sprejemanje »Zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela« (nadalje: zakon o volitvah) pomeni nadaljnjo ureditev in dopolnitev odnosov v združenem delu. Do sedaj to področje z zakonom ni bilo urejeno (po uveljavitvi ustave iz leta 1974). Samoupravno pa so delavci v splošnih samoupravnih aktih upoštevali poleg ustavnih določb še zakonski predpis, ki ureja volitve delegacij.

Osnutek zakona ima štiri poglavja.

a) V splošnih določbah se uveljavlja načelo, da je SZDL v sodelovanju s sindikatom in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v organizacijah združenega dela nosilec in organizator dejavnosti pri volitvah. V volilnih postopkih pa je sindikat pooblaščen, da v temeljni organizaciji in drugih organizacijah združenega dela izvede kandidacijski postopek.

b) V drugem poglavju »volitve in odpoklic organov upravljanja v organizacijah združenega dela in v drugih oblikah združevanja dela in sredstev« je urejena volilna pravica, ki je sedaj konkretizirana posebej še za druge osebe, kot: osebe, ki se praktično izobražujejo, kmete kooperante, obrtnike, sezonske delavce in druge.

Natančneje so določbe o postopku volitev. Določene so naloge volilnih organov — od delavskega sveta kandidacijske komisije ter pri izvedbi volilne komisije in volilnega odbora.

Predloženi osnutek ureja tudi vprašanja glede imenovanja poslovnih organov v organizacijah združenega dela.

Kot celota bo zakon služil kot podlaga splošnim samoupravnim aktom temeljnih organizacij, s katerimi urejamo volitve in odpoklic organov upravljanja in imenovanja poslovnih organov.

OSNUTEK ZAKONA O REFERENDUMU IN DRUGIH OBLIKAH OSEBNEGA IZJAVLJANJA

Predvideni zakon o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja bo urejal na sistematičen način področje, kjer sedaj občutimo nepopolnost in nesistematičnost. Zakon bo procesualne narave in pomeni ureditev načel postopkov pri uvedbi in izvajanju referendumov in drugih oblik osebnega izjavljanja. Posamezni materialni predpisi pa do-

ločajo, kdaj je treba izvesti referendum (npr. zakon o združenem delu). Tudi dosedanja zakonodaja v praksi ni pokazala posebnih pomanjkljivosti in tako gre v tem primeru samo za določeno kompleksno ureditev zadeve. Zakon ne ureja vprašanja referendumov samo za organizacije združenega dela, ampak tudi za družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti in samoupravne interesne skupnosti. Pri drugih oblikah osebnega izjavljanja pa zasledimo določbe o zborih delavcev, zborih delovnih ljudi in občanov ter podpisovanje in posebne izjave.

Največ določb zakona je posvečenih referendumu. Osnutek povzema večino določb dosedanjega zakona o referendumu, ki so se v praksi že uveljavile. Poleg tega pa konkretizira referendum v posameznih področjih družbenega življenja.

Pri urejanju institucije zborov delavcev izhaja osnutek iz osnov, ki jih določa zakon o združenem delu. Tako bodo urejena tudi vprašanja glede sodelovanja na zboru delavcev glede sklica, sprejemanja sklepov in načina obravnavanja že sprejetih sklepov. Tako kot bo v bodoče jasno opredeljen zbor delavcev in način delovanja zbora, bomo imeli tudi podobna določila za zbornice delovnih ljudi in občanov.

Institucijo podpisovanja in posebnih pismenih izjav kot oblike osebnega izjavljanja že zasledimo konkretne določbe v zakonu o združenem delu. Osnutek zakona o referendumu to institucijo le uveljavlja kot splošno obliko osebnega izjavljanja ne samo v organizacijah združenega dela, ampak tudi v drugih organizacijah in skupnostih. V zvezi s tem pa zakon ureja še nekatera procesna dejanja, kot na primer, kdaj se šteje odločitev za sprejeto in drugo.

Tudi ta zakon bo podlaga za samoupravno urejanje odnosov tako v združenem delu, kakor tudi v interesnih in družbenopolitičnih skupnostih.

Vsi štirje zakonski osnutki, ki jih bo republiška skupščina sprejela predvidoma jeseni, so

Na stopnicah

pomembni predvsem zaradi tega, ker s temi zakoni uveljavljamo ustavna načela in konkretiziramo zakon o združenem delu in uveljavljanje teh predpisov pomeni utrjevanje in nadaljnji razvoj samoupravljanja, ki je temelj naše družbene ureditve.

I. r.

tudi ta, da te invalide pritegnemo čimprej v naš aktiv.

Glede na leto nastanka invalidnosti vidimo, da je največ teh primerov nastalo pred letom 1970, in sicer 150, od leta 1970 do 1976 pa smo nastanke beležili tudi po letih, in sicer je leta 1970 bilo 28 nastankov invalidnosti, leta 1971 22, leta 1973 35, leta 1974 25, leta 1975 13 in leta 1976 3 nastanki invalidnosti, medtem ko so trije delavci invalidi že od rojstva. Tako vidimo glede na starost, da je največ invalidov starih 45 let, teh je 92 ali 30%, med 40—45 leti jih je 75 ali 24%, med 35—40 leti jih je 44 ali 14%, med 30—35 leti jih je 47 ali 15%, med 25—30 leti jih je 29 ali 9% in od 25 leta starosti 19 ali 6%.

Najpogostejši vzrok nastanka invalidnosti je bolezen. Teh primerov je 165 ali 54%, zaradi nesreč pri delu 53 ali 17%, poklicno obolenje je vzrok 47 primerov invalidnosti ali 15%, 23 ali 7% je vzrok izven dela in pri 18 primerih je kombinirani vzrok nastanka invalidnosti 6%.

Zdravljenje posledic obolenj je v 181 primerih (60%) potekalo hospitalno, v 125 primerih (40%) pa kombinirano. Za posledicami obolenja so ocenjeni 3 invalidi v I. kategorijo invalidnosti, 23 invalidov je ocenjenih v II. kategorijo, 280 invalidov pa v III. kategorijo. Med temi pa sta tudi dva

Kaj je pokazala anketa med invalidi

Aktiv invalidov železarne je med invalidi, ki so zaposleni v železarni Ravne, izvedel anketo, s katero smo želeli kar najbolj osvetliti problematiko le-teh in priti do nekaterih podatkov, ki jih do sedaj nismo imeli, obenem pa smo nekaj vprašanj pripravili za delavce, ki so invalidni nadrejeni, saj smo tako imeli priložnost, da dobimo še dodatne informacije in pa da obenem kontroliramo točnost oziroma iskrenost odgovorov, ki so jih dali invalidi.

Od anketirancev smo dobili nazaj 306 izpolnjenih anketnih listov, razdelili smo jih več, vendar nekaj invalidov iz določenih razlogov nanje ni hotelo odgovoriti, pa tudi ostale odgovore je treba jemati bolj z rezervno, saj se je pri pregledovanju anketnih listov videlo, da vsi določenih vprašanj

niso popolnoma razumeli in zaradi tega tudi niso odgovorili tako, kot smo želeli, nekaj anketnih listov pa je bilo tudi nepopolno izpolnjenih.

Glede na šolsko oziroma poklicno izobrazbo vidimo, da je v železarni zaposlenih največ invalidov, ki imajo polkvalifikacijo: teh je 99 oziroma 36%, kvalificiranih je 84 ali 27%, nekvalificiranih je 57 ali 18%, visoko kvalificiranih je 20 ali 7%, OŠ ima 31 invalidov ali 10%, s srednjo šolo jih je 11 ali 3% in eden je z visoko izobrazbo. Kot vidimo, je izobrazbeni oziroma kvalifikacijski sestav zelo zadovoljiv, saj jih prek 60% ima poklic. Med invalidi, ki so izpolnili anketne liste, je 195 invalidov članov aktiva, 111 pa ne in naša naloga bo seveda

vojna invalida, medtem ko so vsi ostali mirnodobni.

Na poklicni rehabilitaciji je bilo 48 invalidov (15%), 258 invalidov ali 85% pa ne. 281 invalidov (91%) opravlja na sedanjem delovnem mestu delo, za katero so bili usposobljeni, 25 ali (9%) pa za delo, ki ga trenutno opravljajo, ni bilo usposobljenih predhodno, marveč so se izpopolnjevali na delovnem mestu. Glede na preostale zdravstvene sposobnosti in usposobljenost za delo, ki ga sedaj opravljajo, je 232 invalidov z delom zadovoljnih, saj jim le-ta glede na prej opisani komponenti ustreza, nezadovoljnih zaradi neustreznega dela pa je 74 invalidov.

Delo, ki ga opravljajo, jim je v 147 primerih priskrbelo obratovodstvo z notranjimi premeštvami, 125 primerov je rešila socialna kadrovska služba skupaj z obrati, v katerih so invalidi zaposleni, 25 invalidov si je novo delo priskrbelo samo, 9 invalidov pa je ostalo na istih delovnih mestih kot pred nastankom invalidnosti.

Na vprašanje, koliko jim je socialna služba v železarni pomagala pri urejanju problemov v zvezi z zaposlovanjem, jih je 60 odgovorilo, da delno, 87 je pomagala v celoti, 159 invalidom pa sploh ni pomagala. Ker je večina invalidov odšla zaradi posledic obolenja na druga delovna mesta, ki so v glavnem strokovno manj zahtevna in zaradi tega po analitski oceni nižje ovrednotena, kar je tudi v direktni povezavi z nižjim OD, nastane problem izplačila nadomestila OD.

Po dobljenih podatkih anketirancev sedaj dobiva nadomestilo 239 invalidov, za 67 invalidov pa izplačila nadomestila še niso rešena in teh zaenkrat še ne dobivajo. Na vprašanje, ali želijo anketiranci — invalidi aktivno sodelovati v delu aktiva invalidov železarn, je pritrnilo odgovorilo 185 invalidov, aktivno pa ne želi sodelovati 121 invalidov.

Pri pregledu teh rezultatov oziroma dajanju kakršnekoli točne ocene je treba biti previden, saj podatki niso najbolj točni (vsi niso odgovorili ali pa so odgovorili nepopolno), zato bo potrebno te rezultate s kakšno drugo ustrežno metodo ponovno preveriti.

Med pripombami, ki so jih invalidi imeli tudi možnost dati in ki bi se naj nanašale na njihov položaj v železarni, so zadovoljstvo z delom in druga problematika. V tej zvezi so bile najpogostejše pripombe, ki so glede na poznavanje te problematike in način, kako se le-ta rešuje, povsem upravičene in realne. Najpogostejše pritožbe so bile na račun njihovega statusa, ki še v mnogih primerih ni rešen. O nezanimanju in neangažiranju kolektiva pri reševanju njihove problematike ter o tem, da še vsi nimajo rešenega nadomestila OD ter da se na njih gleda velikokot kot na odvečne člane delovne organizacije, čeprav so glede na zdravstvene sposobnosti še vedno sposobni veliko prispevati (seveda v okviru svojih zmožnosti) za lasten in skupen rezultat delovne organizacije. Vprašalnik, ki so ga izpolnili nadrejeni invalidov na delovnem mestu, ni popoln, saj le-ti niso dali odgovorov na vsa vprašanja. Na vprašanje, kdo je invalida premeštil na sedanja delovna mesta, se odgovori, ki so jih dali invalidi in njihovi nadrejeni, ne

ujemajo popolnoma. Po rezultatih vidimo, da je invalide v 151 primerih premeštilo obratovodstvo, v 145 primerih obratovodstvo s pomočjo socialne službe, v 9 primerih pa je invalid po nastanku obolenja ostal na istem delovnem mestu. Če sposobnosti invalidov ustrezajo zahtevam delovnega mesta, na katerem delajo, jih je 226 odgovorilo, da ustrezajo, 39 jih je bilo mnenja da delno, 7 pa, da ne ustrezajo. Glede odnosa invalidi — sodelavci, so bili mnenja, da je ta odnos v 265 primerih primeren, da ni težav, samo v dveh primerih pa ta odnos ne ustreza. Kako produktivni so lahko invalidi na delovnih mestih, seveda če so primerna zanje, nam pove podatek, da v 246 primerih normo brez težav dosegajo in celo presejajo, v 20 primerih pa je ne dosegajo (vzroke bi bilo potrebno preiskati). Preden je invalid delovno mesto zasedel, jih je 228 odgovorilo, da si pred zasedbo delovnega mesta ni ogledal ne zdravnik ne socialni delavec ne psiholog, v 49 primerih pa vsaj eden od naštetih.

Na vprašanje, koliko je pri njih delovnih mest, ki bi bila primerena za invalide, so odgovore dajali različno. V težkih obratih jih je zelo malo ali skoraj nič, v drugih obratih pa stanje tudi ni nič boljše, saj so nekatera delovna mesta, ki bi bila za invalide primerna, že zasedena.

Če na koncu sumiramo dobljene podatke, lahko rečemo, da je invalidska problematika zelo kompleksna tako po številu primerov, ki jih v železarni imamo, kakor tudi z reševanjem tega vprašanja. Zavedati se moramo, da je vsak delavec, ki je na kakršenkoli način postal invalid, v svojih sposobnostih omejen in da ta omejitve odpade, takoj ko se najde ustrezno delovno mesto. Tukaj se takoj pojavi vprašanje, kako in kakšno delovno mesto najti? Ne bi se smelo dovoliti, da si delovna mesta iščejo invalidi sami ali da ga le-ti iščejo skupaj z obratovodstvi, ker v takih primerih prej ali slej nastopi kratek stik, ampak bi to moralo potekati prek strokovne službe, ki to problematiko rešuje, in seveda z obveznim predhodnim ogledom delovnega mesta, in to zdravnika, socialnega delavca, psihologa. Že prej smo omenili, da delovnih mest za invalide v železarni ni veliko ali so že zasedena, zato bo nujno, da se določijo že s sistematizacijo delovnih mest, in se nanje potem res zaposlujejo samo invalidi in pa razmišljati tudi o tem, kako bi nekatera delovna mesta lahko preuredili in tudi na njih zaposlovali naše invalide.

Za odbor aktiva invalidov Železarn Ravne

Mirko Angeli

Zmeraj aktualno zdravstvo

Čeprav o zdravstvu ne pišemo niti približno toliko kot o dejavnostih drugih SIS, se z njim posredno srečujemo tako pri razpravah o produktivnosti dela (preveč bolniških), kot pri odločanju o prispevnih stopnjah (financiranje). Skoraj vsakdanji pa so primeri, ko se osebno prizadejo ali na pamet jezimo na čakalno dobo v ambulantah, prav tako komaj mine dan, da ne bi kdo od sorodnikov ali znancev zbolel. Torej spet pogovori o boleznih, zdravju in zdravstvu.

A če pogledamo vse te površno našete primere, se pokaže, da je s temo zdravstvo kot naprej v zvezi nekaj neprijetnega, saj se pohvale na račun posameznih zdravnikov kar nekaj izgubijo v bolj omalovaževalnem govorjenju. Da pa bi morda kljub precej visokim dajatvam te le še bile premajhne pa kaj vse se dogaja v vsakem od nas, kadar smo prisilno soočeni z boleznijo, invalidnostjo ali celo možnostjo smrti — o tem pa se skorajda niti ne govori niti ne piše, čeprav utegne prav v tem dvojem (zdravstvo ima premalo denarja, podzavestni strah pred boleznijo) tičati vzrok za tako naše pavšalno obnašanje.

Ne bo torej odveč, če povzamemo iz članka Jožeta Lokarja »Zdravstvo in javnost« (Naši razgledi, 14. 1. 1977) tiste misli, ki na dokaj preprost, hkrati pa izviren način povzemajo prav načeta vprašanja.

Omejitve v zdravstvu

Zdravstvo v katerikoli državi zmore porabiti več denarja, kot ga jim morejo dati. Ni države, kjer bi lahko omogočili vsem

ljudem vse, kar dandanes zmore medicina. Ponekod bi bilo sicer to mogoče, če bi se odrekli vsem vojaškim proračunom, toda take države ni.

Koliko zdravstvene pomoči in komu? Tega vprašanja se zavedamo, a skrbno izogibamo, če že ne vprašanja, pa vsaj odgovoru. Načelo »toliko, kot je treba, in tistemu, ki jo potrebuje« je ideal, enako neuresničljiv kot drugi ideali. Omejitev, ki so nujne, pa nihče ne tvega jasno opredeliti. Prepuščamo jih pač zdravstvu, naj jih izvaja čim bolj smiselno in pošteno...

Suhoparno poročilo, »sporazumeli so se, da bo zdravstvo dobilo toliko in toliko, ne pa toliko, kot je zahtevalo«, med drugim pomeni, da bo zdravstvo nudilo bolnim toliko, kolikor je denarja dobilo, ne pa toliko, kot po strokovnosti zmore. Izraz »sporazumevanje« največkrat pomeni, da se je zdravstvo sprijaznilo s tem, da bo nudilo pač toliko zdravstvene pomoči, kolikor je glede na finančne zmožnosti zmore.

Ljudje pa te omejitve doživljajo kot »zdravstvo noče«. Razumsko res poznajo razna določila in sporazume, toda takrat, ko so bolni, ne razmišljajo o njih, temveč o svoji bolezni in pomoči, ki jo želijo in pričakujejo. Če te ni toliko, to občutijo kot krivdo zdravstva. V tej miselnosti jih utrjujejo tudi razne neprevide ne družbenopolitične izjave o popolnem in vsem dostopnem zdravstvenem varstvu, kakršnih v preteklosti ni manjkalo. Takrat najbrž niti niso bile pretirano demagoške, toda niso računale s skokovitim strokovnim razvojem zdravstva, kakršnemu smo priča sedaj.

Plačevanje zdravstva

Naš samoupravni sistem je tak, da ljudje sami odločajo, koliko bodo odmerili za zdravstvo. Odločajo seveda takrat, ko so zdravi. Od njih zahtevamo, da odločajo, koliko bodo dali konkretnega denarja za potencialno možnost, da bodo bolni. V ljudeh »bele civilizacije« pa tli podzavestno pričakovanje, da jih ne bo prizadela ne nesreča ne bolezen, kaj šele smrt. Bolezen (in smrt) doživljajo kot nekaj, kar sicer je, vendar prizadene le druge, njih pa ne. V zadnjem stoletju se ta miselnost celo krepi, čeprav na zunaj opazimo drugačen pojav. Ljudje namreč vse pogosteje »bežijo v bolezen« — hkrati je miselnost, da resnično ne bodo nikoli zboleli in umrli, vse močnejša.

Če mora zdrav človek, v katerem kar krepko deluje njegovo — podzavestno — pričakovanje o stalnem zdravju in celo nesmrtnosti, sam odločiti, koliko bo dajal za morebitno bolezen, se to pričakovanje podira. Če sam odločiš za sebe, potem je to potrditelj, da boš tudi sam kdaj bolan — tako razmišljanje pa je nevsučno. Če pa odločiš, da boš dajal manj denarja, s tem hkrati »potrjuješ«, da je bolezen redkost — in morebitna bojazan, da bi sam zbolel, se manjša.

Življenje pa gre svojo pot, večinoma neodvisno od človekovih podzavestnih želj in pričakovanj. Prav vsak izmed nas kdaj pa kdaj zboli, zato skorajda ni človeka, ki ne bi kdaj v življenju iskal zdravstveno pomoč. Takrat pa se podzavestni duševni procesi, ki zajemajo bojazan pred boleznijo in smrtjo, ter pričakovanja o trajnem zdravju, spremene v jasne in zavestne želje: dobiti čim boljše in čim učinkovitejšo zdravstveno pomoč, ki bo čimprej vrnila zdravje in — za vedno — odvrnila smrt. Taisti človek, ki je v zdravju želel dati zdravstvu čim manj denarja, pričakuje v bolezni čim učinkovitejšo pomoč zdravstva. Med boleznijo pričakuje najzapletenejše preiskave, najboljšo specialistično pomoč in najdražja zdravila. Za vrnitev njegovega zdravja takrat ne sme biti škoda ne časa ne denarja — vse naj bi se podredilo njegovi neustavljivi in nenasiljivi želji po ponovnem zdravju.

Če zdravstvo tega ne zmore, niti materialno niti kadrovsko — koga bo ta človek krivil? Sebe (ali tudi sebe), ker se je poprej drugače odločal, ali zdravstvo? Odgovor ni težak, saj je zvrčanje krivde na druge zelo pogosten duševni zaščitni proces v nas vseh.

-k

KITAJSKE MODROSTI

Ko bereš knjigo prvič, spoznaš novega prijatelja. Ko jo bereš drugič, srečaš starega.

Knjiga je kot vrt, ki ga nosiš v žepu.

Na nobeno pismo ne odgovori v jezi.

Kdor nima ničesar izgubiti, je bogat.

VODENJE SESTANKOV

V socialistični samoupravni družbi so seje, sestanki in posvetovanja nepogrešljiva vsakdanja oblika obojestranskega informiranja, kolektivnega razmišljanja in odločanja. Glede na udeležbo so sestanki ožji (do 15 udeležencev) in množični (nad 15). Po vsebini oziroma namenu pa so informativni, delovni, študijski in tako naprej.

Uspešnost sestanka je odvisna

1. od priprave nanj (kaj želimo doseči),
2. od vsebine,
3. od udeležencev (njihove pripravljenosti za sodelovanje),
4. od vodje sestanka oziroma vodilne skupine (sposobnost obvladavanja položaja),
5. od materialnih pogojev.

1.—2. **PRIPRAVA** je v tesni odvisnosti od **VSEBINE** (kaj obravnavamo, ta pa spet določa (metodo) — kako se lotimo vprašanj.

Obsega:

- načrt sestanka (po pomembnosti problemov sestavljen dnevni red, vsebina vsake točke, kdo pripravi uvod zanje),
- gradivo za udeležence, vabila, po potrebi predhodna analiza stanja in problemov, oceno javnega mnenja in razpoloženje v neki skupnosti,
- temeljito snovno pripravo. Vodja sestanka in referenti morajo snov dobro obvladati ter jo znati podati čimbolj razumljivo;
- trajanje sestanka 2—3 ure.

3. **UDELEŽENCE** sestanka delimo v grobem na

- tiste, ki sodelujejo z namenom, da bo sestanek uspešen, in
- tiste, ki iz raznih vzrokov ne želijo sodelovati ali celo motijo potek razprave. Poznavalci naštevajo vrsto negativnih tipov, ki jih morajo vodje poznati vnaprej, da bodo znali ravnati z njimi. To so: prepirljivci, vseznalci, klepetulje, plašljivci, pesimisti, pasivneži, važiči, trmoglavci, hinavci, papagaji, kritikastri, kimavci in tako naprej. Dober vodja sestanka jih obvlada bodisi strpno ali odločno ter skuša doseči, da ostanejo medsebojni odnosi na tisti ravni, katere je vreden vsak član naše družbe.

4. VODJA SESTANKA

Dober vodja ves čas ve, da je na sestanku zaradi skupine, ne obratno. Ustvariti in ohranjati mora dobre odnose, sproti dajati priznanja diskutantom ter izkoristiti interese in sposobnosti posameznikov.

Vodenje sestanka je lahko:

- neusklajeno (slabo),
- usklajeno (dobro).

Najbolj pogoste vrste slabega vodenja so: napadalno vedenje vodje, blokiranje navzočih z vztrajanjem pri svojem ter z zavračanjem lažnih simpatij, podčrtovanje lastne osebe, klovnovstvo, iskanje priznanja ali umik.

Usklajeno vodenje pa je predvsem delovno. Obsega iniciativo in aktivnost, iskanje informacij, ocenjevanje, usklajevanje, sintetiziranje, spodbujanje, omejevanje gostobesednežev ter oblikovanje sklepov.

Vodja posebej pazi, da ni pristranski, da je do vseh enako pozoren. Sproti mora analizirati posamezne predloge in obzirno (taktično) ločiti dobre od slabih. Ne sme se dvigniti nad skupino, znati mora postavljati vprašanja ter usmerjati potek razprave.

5. **MATERIALNI POGOJI SESTANKA** so izbira primerne časa ter priprava ustreznega prostora in sedežev. Omizje (krog, podkev, pravokotnik) omogočajo demokratično, torej dobro razpravo. »Solski razred« je dosti manj uspešen, a se mu pri množičnih sestankih zvečine ne moremo oginiti.

ZGRADBA SESTANKA

Sestanek, celo vsaka posamezna točka dnevnega reda naj bi bila zgrajena v naslednjem smiselnem vrstnem redu:

1. **Téma.** Čim bolj precizno jo določimo, tem manj je možnosti za uhajanje na širša, sorodna, a za problem nebitvena področja.

2. **Namen.** Udeležencem na kratko povemo, kaj je cilj razprave, točke ali sestanka.

3. **Uvodna pojasnila** so potrebna kljub poslanim gradivom, da osvežijo, skicirajo témo. Vsebovati morajo jedrnatost, a čimbolj popolno informacijo, da vnaprej preprečijo dodatna vprašanja in odgovore. Poda jih vodja ali strokovnjak za določeno področje.

4. **Izhodiščno vprašanje** nakaže problem, ki ga je treba rešiti. Običajno udeleženci ne morejo začeti z razpravo takoj, ker potrebujejo nekaj časa za premislek oziroma »ogrevanje«.

5. **Razprava** je bistvo sestanka. V njej se porajajo ideje, mnenja, predlogi.

Vodja mora:

- upoštevati mnenje vseh,
- usmerjati razpravo,
- motivirati udeležence.

Ohraniti mora razpravo pri **bistvu**. Zato diskutante, ki uhajajo »mimo« obzirno opozori (Na primer: »Najprej bomo rešili to vprašanje, prosim za mnenja o tej zadevi.«) Gostobesedneže vrne k jedrnatosti (na primer: »Če dovoliš, kakšen je tvoj končen predlog?«) Ohranja **discipliniranost**, s tem da se čimveč obrača na skupino; razsoja ona, ne on sam (na primer: »Sami se strinjate, da mora biti v razpravi neki red...«) »Domenili smo se za vrstni red...«

Premalo samozavestne obzirno spodbuja (»Slišali smo mnenja nekaterih, kaj pa menite o tem pri vas?«) **Preveč samozavestne zavrne** (»Slišali smo eno od mnenj. Morda so še druga, boljša?«)

Vodja mora zmeraj vedeti, da **odloča skupina**, ne posameznik.

Vodja ne sme:

- vnaprej povedati lastnega mnenja o rešitvi problema,
- žaliti prisotnih,
- biti pristranski,
- vsiljevati sklepe.

6. **Oblikovanje predlogov**
Vodja sproti grupira predloge po vsebini, iz katerih že nastajajo:

7. **Sklepi.** Treba jih je le še po potrebi precizirati ter dodati rok izvršitve in imena zadolženih za izvršitev.

Dodatna pravila za uspešne sestanke

1. udeleženci naj prejmejo vabila z gradivom vsaj tri dni pred sestankom,

2. dnevni red naj ne obsega več kot tri točke,

3. sestanek naj traja največ 2—3 ure.

ZAPISNIK

Zapisnik o sestanku je nujen, kadar sprejemamo sklepe in stališča, ki imajo izvršilno in avtoritativno moč. Katerekoli vrste so (stenografski, smiselni, skraćeni in tako naprej), vsi se začnejo z uvodnimi podatki:

- naslov sestanka, čas in kraj,
- prisotnost in odsotnost,
- kdo je vodil sestanek (če ni to samo po sebi razumljivo),
- dnevni red.

O vsaki točki dnevnega reda zapišemo:

— glavne podatke iz uvoda v razpravo ali le bežen opis problema (kdo ga je podal),

— katera stališča je skupina zavzela,

— sklepe (kaj, kdo, do kdaj),

— druge bistvene podatke: izid glasovanja, posebna dodatna stališča in tako naprej.

Za slab zapisnik ni kriv zmeraj le zapisničar, temveč tudi vodja, ki ni obvladal razprave.

Ta tekst je izvleček iz brošur: Jože Valentinčič, Priprava in vodenje sestankov, Ljubljana 1974, in Jože Florjančič, Vpliv sestanka na učinkovitost dela v OZD, Ljubljana 1975. Oba avtorja priporočata študij psihologije, posebno andragogike, saj sami sebe in soljudi nikdar ne poznamo dovolj, je pa to pogoj za dobro vodenje sestankov.

M. K.

MEŽIŠKI LETNI TURIZEM

V eni prejšnjih števil Informativnega fužinarja smo pisali, kako žerjavski plin odganja turiste iz Črne in njene okolice. Tokrat pa smo obiskali hotel Tokra v Mežici in se pogovorili z Vinkom Urancem, direktorjem, ki nam je odgovoril na nekatera vprašanja, kako je pri njih z letnim turizmom.

»Toliko gostov, kot jih imamo letos, jih vse doslej v Mežici v letnih mesecih še ni bilo. Tako imamo vseh 48 ležišč, kolikor jih je namenjenih za letni turizem, že nekaj časa razprodanih. Naj povem, da smo imeli v sezoni januar — junij naše kapacitete v hotelu zasedene okrog 70 odstotkov, julija pa so bile vse kapacitete prodane polno za prazno,« nam je pričel pripovedovati Vinko Uranc.

»Ali za svoje goste organizirate izlete v naravo?«

»Tudi tu smo precej napredovali. Ze v tej sezoni smo uvedli kosila v naravi, in sicer na Smrekovcu, Raduhi in na Pudgarskem. Teh izletov se naši gostje zelo radi udeležijo, saj tako tudi vidijo lepe koroške hribe.«

»Kako pa je z zabavo nasploh v vašem hotelu?«

»Našim gostom ni do zabave, saj so to zvečine sami starejši ljudje. K nam so prišli, da se naučijo svežega gorskega zraka in da se odpočijejo od mestnega hrupa.«

»Ali tudi v Mežici vpliva na obisk turistov žerjavski plin?«

»Nedvomno se tudi pri nas plin posredno precej pozna. Vendar ljudje, ki so prek dnevnih časopisov bili seznanjeni s stanjem v zgornji Mežiški dolini, preden pridejo k nam, tudi pokličejo in se pozanimajo, kakšno je v resnici stanje v Mežici.«

»Ali se že kaj pripravljate na zimski turizem?«

»Kljub temu, da smo še v poletnih mesecih, že razmišljamo in se pripravljamo na zimski turizem. Vendar ne vemo, kako bo v letošnji sezoni, saj so nam zaradi nekaterih nujnih remontnih del zaprli žičnico. Ker sami nimamo denarja za nekatera popravila, smo že lansko leto naslovili na OK SZDL pismo, v katerem smo zaprosili za pomoč širše družbene skupnosti. Čeprav smo že v drugi polovici leta 1977, še vse do danes nismo dobili nobenega odgovora od SZDL.«

F. Rotar

Ničesar ne manjka

Letovanje '77

Koliko pesmi opeva naš »divni« Split in koliko prospektov nas vabi v ta kraj. Sanjarila sem o Dioklecianovi palači, o Marjanu, o značilnih starih zgradbah itd. Moram si ga ogledati in tam preživeti težko pričakovani dopust! Sem si dejala.

Ker nimam lastnega avtomobila in ker vem, da se v vročini v prenatrpanem avtobusu ni prijetno voziti, sem se odločila za vlak. Ko sem zvedela, da so zvezde čudovite, sem se razveselila celo potovanja.

Do Zidanega mosta je vožnja hitro minila, tam pa so se začele težave. Vlak, na katerega naj bi prestopila, je predčasno odpeljal zato so me z ostalimi potniki napotili na drugo, kjer smo po njihovem dobili »udobna« stojišča. Na vmesnih postajah potniki niso izstopali, vstopale pa so cele brigade. Prej nasmejani obrazi so se začeli kisati in čeprav sem stala kakor štorčija na eni nogi, sem bila srečna, da sem še občutila tla. V tej noči vožnje so nas pripravili na vzdržljivost, ki smo jo kasneje še kako potrebovali.

Hitro sem zapustila vlak, čeprav so me noge komaj nosile. Ozirala sem se po moških, ki naj bi za plačilo nosili prtljago, toda zagledala nisem nobenega. Prepričala sem se, da že takoj ob prihodu poskrbe za rekreacijo.

Ko sem natovorjena s prtljago kot pravi dalmatinski osel vstopila v sobo, ki sem jo komaj dobila pri privatniku, sem razočarana obstala. V kotu je bilo kakor v muzeju — od praznih steklenic pa do ponošenih kostimov. Postelja je bila razmajana in pri »vkrčavanju« sem morala biti zelo previdna. Tudi debela plast prahu na pohištvu pripomore, da se turist bolj »domače« počuti.

Po potovanju se najbolj prileže kopanje, zato brž k obali! Čudila sem se, zakaj na plaži toliko ljudi stoji. Ko sem prišla bliže, sem spoznala, da bom tudi sama lovila sončne žarke kar stoje, saj je bilo sonca željnih več, kakor soli v morju. Takšna poza pa ima tudi to prednost, da enakomerno »pordečiš«.

Zahotelo se mi je kopanja in le s težavo sem prišla prek vseh ležečih ovir do vode. Naredim

nekaj zamahov in že mi naproti priplava embalaža. Mimogrede preberem: »alpsko mleko — made in Jugoslavija.« Potolažim se, saj je tak način seznanjanja tujcev z našimi izdelki zelo direktno pa še zastoj.

Zelodec se mi je že vztrajno oglašal, pa sem se napotila v restavracijo, kjer v vseh jezikih ponujajo turistom svoje specialitete. Na naročeno jed sem čakala več kakor dve uri, tako da sem bila sita že od zaužite pijače. Res je, da malokje tako skrbe za »linijo« gostov.

Veselila sem se večera in z njim zabavnega nočnega življenja. Toda v vsem mestu sem našla le en prostor za glasbo. Igrala je neka super-band skupina. Kmalu sem ugotovila, da bolje skačejo, kakor igrajo. Kadar pa je bobnar udaril po svojem instrumentu, je bilo nevarno, da izpustiš kozarec. Zdelo se mi je, da smo dobili od strahu vsi drugačne pričeske. Toda to je učinkovit način, da se turist letovanje bolj vtisne v spomin.

Priznam, da me je letovanje tako utrudilo, da sem komaj čakala vrnitve domov, kjer se bom lahko spočila. Tega »divnega« mesta pa ne bom nikoli pozabila, saj sem ga herojsko prenašala. To pa je bil tudi glavni namen propagande.

Skratka, tisti, ki šele greste letovat, bodite pripravljeni na podobne težave in manj bo presečenj! Ne jezite se na natakarja, ki prej postreže vse tuje goste, ne jezite se, če boste med plavanjem stopili na konservo ali če bodo znameniti objekti nekega kraja iz dneva v dan zaprti!

In še nekaj na uho: s seboj nesite več denarja, kot pa ga spravite v vse žepi! Pa lepo letovanje vam želim!

Vik

OSZIMNICA

Več let smo sindikati v železarni poskušali zagotoviti kvalitetno in ceneno ozimnico za naše člane. Organizacija, nabava in razdeljevanje je zahtevala dodatne napore posameznih sindikalnih delav-

cev. Vsekakor takšna dejavnost ne spada, ob razviti trgovini, v delovno področje sindikata, ki je družbenopolitična organizacija. Za letošnjo jesen smo se dogovorili z veleblagovnico NAMA Ravne, da ona oskrbi delavce s celotno ozimnico, ker ima ustrezne skladiščne prostore in našli smo obojestranski interes.

Odgovorni delavci v NAMI so nam dali zagotovilo, da ne bodo pri prodaji ozimnice iskali zaslužka, ampak samo kritje stroškov, ki ob maloprodaji nastanejo. Dogovorili smo se, da sindikalne organizacije zberejo po ustaljeni poti informativne prijave. Ta podatek bo služil trgovcem za količinsko nabavo ozimnice in seveda veliko olajšavo prodaje ozimnice. Poznano nam je, da so Ravne slabše založene s povrtninami, da kvaliteta ni najboljše in da občani velikokrat upravičeno negodujejo. Pri nabavi ozimnice pa so že stekli razgovori med proizvajalci povrtnin in našimi trgovci, ki so postavili odločno zahtevo, da želijo nabavljati le kvalitetno blago, ker bodo cene krompirja in jabolok enotne za vso republiko in se tu ne da dogovarjati, ampak samo o kvaliteti. Tudi ta odnos, da so nam v NAMI pripravljene celo pokazati elemente maloprodajne cene ozimnice, govori o tem, da se bodo resnično trudili, da nas z ozimnico kar najbolj zadovoljijo.

Prepričani smo, da je ta odločitev predsedstva sveta sindikata pravilna, ker lažje in boljše nas bodo trgovci založili s kvalitetno ozimnico, ker so za to usposobljeni, imajo ustrezen prostor in tudi večje izkušnje pri nabavljanju najrazličnejših proizvodov. Kot smo že rekli, se bodo delavci lahko prijavi pri svojem sindikalnem poverjeniku za ozimnico. Sindikati se bodo skupaj s trgovci pogovarjali o maloprodajni ceni, trgovci pa opravili delo, za katerega so usposobljeni. Takšno obojestransko sodelovanje bo dalo dobre rezultate, seveda v smislu, kako dobro in ceneno oskrbeti našega člana z ozimnico.

tp

OSNOVNA ŠOLA NA JAVORNIKU RASTE

Gradnja nove osnovne šole na Javorniku je v polnem zamahu. Delavci ravnanskega Gradisa se svoje naloge res zavedajo, saj mora biti šola nared do avgusta prihodnjega leta. Za kratek klepet smo na gradbišču poprosili Srečka Kanteja, vodjo gradbenega sektorja na Javorniku.

Povedal nam je, da so na začetku pri gradnji nove šole kljub že obstoječi gradbeni operativi, ki jo imajo na Javorniku, naleteli na nekatere težave. Predvsem je primanjkovalo močnih gradbenih strojev za izkop temeljev. Zdaj pa gradnja poteka po določenem terminskem planu. Tovariš Kante nam je tudi povedal, da na gradbišču pravkar nameščajo na žerjavsko progo 120-tonski žerjav, 45-tonski pa že nekaj časa obratuje. Skratka, gradnja napreduje, samo naklonjenosti vremena bi bilo treba.

»Jaz ga ne poznam. Mislija sem, da je tvoj...«

Na vprašanje, kaj v tej gradbeni sezoni še nameravajo opraviti, je Srečko Kante takole povedal:

»Če bi bil optimist, bi šola morala biti do konca letošnjega leta že pod streho. To namreč predvideva tudi naš terminski plan izgradnje. Seveda pa nas lahko precej zadrži vreme. Z sedaj smo imeli precej problemov, saj zaradi dežja nismo mogli tako napredovati, kot bi lahko v lepem vremenu.«

Po zagotovilu Gradisa pa ni nobene bojazni, da šola ne bi bila nared do določenega roka.

F. Rotar

OBVESTILO UPORABNIKOM TELEFONSKE CENTRALE

Ze nekaj časa upravljajo naši poklicni gasilci ob nedeljah, praznikih in od 19. ure dalje telefonsko centralo v železarni. Kljub temu so ostale vse telefonske številke za klic centrale in gasilcev iste. Tako se mora poklicati telefonska centrala s številko 9, poklicne gasilce pa 222, 333 in iz kraja 93 ali 86-123.

Ob tej priliki poklicni gasilci naprošajo vse zaposlene v železarni, naj ne kličejo gasilcev na njihove telefonske številke, če potrebujejo centralo, ampak naj kličejo 9.

IZREKI

»Kako se najdem v vsakdanjem življenju? Zelo enostavno: več veselja imam z dajanjem kakor s sprejemanjem, nimam se za pomembnega, pa tudi vrvenje človeške množice se mi ne zdi važno. Ne sramujem se svojih slabosti in pregreh in po naravi sprejemam stvari ravnodušno ter s humorjem.«

Einstein

*

Kdor tobak kadi, smrdi kakor svinja. Kdor tobak njuha, je videti kakor svinja. Kdor tobak žveči, je svinja.

Madame de Stael

Košček morja

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 5893 Barnes M. R., Emission Spectroscopy 1976.
 5894 Rohrbach C., Handbuch für elektrisches Messen mechanischer Größen 1967.
 5895 Cahn R. W., Physical Metallurgy 1974.
 5896 Stefanini B., Fortran V., Osnovni tečaj 1976.
 5897 Surina T., Analiza i sinteza servomehanizama i procesne regulacije 1974.
 5898 Šodan M., Automatizacija logičkim sklopovima 1973.
 5899 Todić R., Kibernetika 1972.
 5900 Baban L., Tržišna politika krupnih poduzeća 1975.
 5901 Bailey P. L., Analysis with Ion — selective electrodes 1976.
 5902 Vahid H., Namotavanje op-ravka montaža električnih mašina 1974.
 5903 Srb N., Servis asinhronih motora 1976.
 5904 Pantič M. D., Primena integriranih kola 1977.
 5905 Tešić S., Digitalna elektronika 1976.
 5906 Handbuch für Beleuchtung 1975.
 5907 Baier W., Elektronik Lexikon 1974.
 5908 Rejec E., Istraživanje kvalitete u procesu proizvodnje i u eksploataciji proizvodnje.
 5909 Heynert H., Grundlagen der Bionik 1976.
 5910 Smiljanić G., Impulsna i digitalna elektronika 1976.
 5911 Šivak M., Nauka o toplini 1977.
 5912 Vadle C., Čovjek i rad 1972.
 5913 Koš E., Klimatizacija i klima uređaji 1975.
 5914 Killer M., D. Sabolič, Automatska termička komanda parnih kotlova 1973.
 5915 Razumović F., Parne turbine za industrijske strojeve 1973.
 5916 Šivak M., Priprema napojne vode 1973.
 5917 Koš E., Strujni (turbo) kompresori 1973.
 5918 Koš E., Stapni kompresori 1970.
 5919 Blažević G., Uređaji za hlađenje 1973.
 5920 Jambrošič Z., Tehnologija vode 1971.
 5921 Bračanin F., Tehnički plinovi s fizikom i zaštitom na radu 1971.
 5922 Bračanin F., Zaštita na radu 1975.
 5923 Bračanin F., Kemija za strojeve, rukovaoce i ložače 1975.
 5924 Norton H. W., Handbook of Transducers for Electronic Measuring Systems 1969.
 5925 Finkelštejn J. S., Spravočnik po prokatnomu i trubuemu proizvodstvu 1975.
 5926 Nadežnost i dugovečnost valkov holodnoj prokatki 1976.
 5927 Molnar V. G., J. V. Vladimirov, Tehnologičeskie osnovi proizvodstva stalnih kamato-va 1975.
 5928 Nerazrušavajušie metodi kontro-lja svarnih soedinenij 1976.
 5929 Kazakov N. F., Svarka materialov 1976.
 5930 Obrabotka metallov svaroč- noe proizvodstvo 1976.
 5931 Emulsi i smazki pri holod- noj prokatke 1976.
 5932 Kačestvo poverhnostnogo sloja pri protjagivanii 1976.

- 5933 Mogučij L. N., Obrabotka davleniem trudnodeformir- enih materialov 1976.
 5934 Kalinnikov E. S., Hladostoj- kaja nizkolegirovannaja stal 1976.
 5935 Pročnost deformirovannih metallov 1976.
 5936 Vasilev E. A., Otlivki iz kov- kogo čuguna 1976.

- 5937 Bočarov J. A., Vintovie pres- si 1976.
 5938 Deformacija metallov žid- kostju visokogo davlenija 1976.
 5939 Tokmakov V. S., Mojš J. V., Rentgenoskopija v metallur- gii 1976.
 5940 Ermanok M. Z., Pressovanie trub iz aljuminievih splavov 1976.
 5941 Sims Č., Zaropročnie splavi 1976.
 5942 Bobro J. G., Legirovannie čuguni 1976.

Knjiga je znanstvena, a po- ljudno napisana razprava, str- njen, pregleden prikaz nastanka makedonskega naroda in njego- vega boja za ohranitev narodne biti. Hkrati je to polemika s so- dobnimi, posebno bolgarskimi ponarejevalci zgodovine.

Henrich Gemkow s sodelavci, Friedrich Engels. Lj., DZS 1977. 558 str. 160 din.

Življenjska zgodba Friedricha Engelsa je popisana podrobno na podlagi znanstveno preverjenih dejstev. Tako je knjiga po- učno in zanimivo branje za naj- širši krog bralcev.

(Po Knjigi 77, Knjižnem trgu Dela in Knjižni panorami DZS)

S KNJIŽNE POLICE

DOMAČA DELA

Igor Torkar, Odsevanje. Tri drame. Lj., MK 1976. 284 str. 160 din.

V knjigi so objavljena dela »Delirij«, »Revizor 74« in »Požar« hkrati s komentarji znanih gledaliških delavcev ter s spremno besedo Mirka Zupančiča.

Denis Poniž, Dionizove pesmi. Maribor, ZO 1976. 48 str. 50 din.

Avtor te zbirke je precej znan kot eden najbolj plodnih mlaj- ših kritikov poezije, ki jo tudi redno ocenjuje v Naših raz- gledih. V njegovih pesmih so razvidni njegovi literarni nazori, se pa zdi, da kar preveč prevla- dujejo logični, racionalni ele- menti.

Branko Rudolf, Odmevi času. Maribor, ZO 1976. 82 str. 100 din.

Rudolf se je v svojem dolgem življenju ukvarjal s kupom stvari: z biologijo, umetnostno zgodovino, filozofijo in leposlov- jem. Ti široki interesi so krivi, da nikjer ni dosegel resničnega mojstrstva, kljub nekaj posreč- enim pesmicam tudi v poeziji ne.

Branka Jurca, Špelin dnevnik. Lj., MK 1977. 108 str. 68 din.

Zelo hitro pišoča mladinska pisateljica je v tej knjigi podala svet odraslih, kakor ga vidi od- raščajoč otrok. Kot v marsikate- rem svojem delu v tem noče samo zabavati, ampak tudi o marsičem pouči.

Marinka Pečjak, Kuharska umetnost Azije. Lj., DZS 1977, 234 str. 250 din.

»Vsaka nova jed prispeva k sreči človeštva več kot odkritje nove zvezde,« je zapisal neki kitajski sladokusec. Koliko je v tem resnice, se lahko prepričajo vsi, ki bodo iz te knjige preizku- silili kak kitajski, korejski, ja- ponski, filipinski in indonezijski recept.

PREVODI

G. Polya, Kako rešujemo prob- leme. Lj., Dopisna delavska uni- verza 1977. 268 str. 85 din.

Knjiga spada v zbirko oseb- nostnega izpopolnjevanja. Avtor, pomemben matematik, skuša bralca naučiti razumevanja mi- selnih problemov iz vsakdanjega življenja, posebno še pri osvaja- nju novih znanj. Knjiga bo prišla prav predvsem učnim se ljudem, to pa smo danes vsi.

Astrid Lindgren, Brata levje- srčna. Mladinski roman. Lj., MK 1976. 49 din.

Pisateljica »Pike Nogavičke« ter »Erazma in potepuha« je v tej nevsakdanji knjigi popisala bratovsko ljubezen, nenasilje in pravi pogum. Knjiga je vzbudila polemike, ker se ne straši tudi tako hudih stvari, kot sta nez- ozdravljivo bolan otrok in otro- kovo dojemanje bratove smrti.

Philippa Pearce, Polnočni vrt. Mladinska povest. Lj., MK 1976. 244 str. 49 din.

Ker otroci ne znajo pisati knjig, berejo pa jih zelo radi, jim jih pišejo odrasli. Bolj ali manj posrečeno po lastnih spominih na otroštvo, po vživljanju v otroški svet, po domišljiji. V to knjigo je pisateljica, ki jo štejejo med dobre, vnesla poleg duhovit-osti in napetosti še tisto otož- nost, ki se prebujata v odraslih ob mislih na izgubljeno otroštvo.

Peter Handke, Žalost onkraj sanj. Lj., CZ 117 str.

Sodobni avstrijski pisatelj, po materi slovenskega rodu, na moderen način niza podobe iz zadnje vojne, zagatno koroško provinco, revščino, materino trpljenje in bolezen. Hkrati pa piše tudi o tem svojem pisanju. Torej primer besedila, ki komaj lahko upa na širok krog bralcev, ker je gost, natančno in se ogiblje »operetnih učinkov.«

Dragan Taškovski, Resnica o makedonskem narodu. Lj., DZS 1977. 50 din.

ZAHVALA

Vodstvu špedicije, bivšim so- delavcem in osnovni organiza- ciji sindikata se zahvaljujem za pristrčno slovo in priznanja ob odhodu v pokoj. Alojz Božič

ZAHVALA

Ob prerani smrti našega dra- gega moža in očeta **Jožeta Delaluta** se iskreno zahvaljujemo zdravnikom, ki so mu lajšali bo- lečine, prijateljem, znancem in sodelavcem za vence in cvetje, kakor tudi vsem, ki so sočustvo- vali z nami.

Zahvaljujemo se pihalnemu orkestru železarne Ravne, pev- cem in govornikom.

Žalujoči žena in hčerka Da- rinka in Jožica z družinama

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje, za prijazne tolažilne besede in vsem, ki so ga v tako lepem številu spreml- jali na njegovi zadnji poti. Ve- liko jih je, ki se pogosto spomi- njajo tudi naših dragih — Mihija, Sergeja in predrage mame. — Hvala vsem!

Anka Vušnik in Rezka Vravnik z družinama ter Jasminka

Na kateri vrh?

Jan Kott

V kakšnih znakih govori gledališče

(Odlomki)

Od pete do sedme ure zjutraj v Las Vegasu rulete in igralne mize počivajo. Ponočevalcem pa so na voljo igralni avtomati. Ti avtomati svojim igralcem ne dajejo niti iluzije o možnosti kontrole, kajti vsa igra je v tem, da spustiš kovanec v režo in premikaš kovinsko ročico. Usoda je slepa in popolnoma zaobsežena v mehanizmu. Igralec jo samo premakne in vrteče se kolesje prinese bodisi izgubo ali mnogokratni vložek. Igralni avtomati so zaključene strukture: igralec in mehanizem — mimo tega ni nikogar in ničesar. »Drugi« ta struktura ne vsebuje. Med igral-

cem in usodo ni nikogar. »Bog«, ki usmerja mehanizem, ga popravlja, jemlje denar, je neviden. Ne obstaja, vsaj za igralce.

Vse sestavine gledališča absurda (nesmisla) so tu. Odtujitev je popolna. Človek je zreduciran na igralca, ima obraz igralca, reakcije igralca, gibe igralca; celo njegov denar postane spoznavni znak, vložek v igri. Človek je »vržen« v svet (izraz eksistencialistov), ki mu ne pripada in je močnejši od njega. Človek je, kar zadeva igralni avtomat, »tujec«. Vendar je tudi igralni avtomat, kar zadeva človeka, »tujec«. Njuno razmerje je

absurdno. Avtomat bolj obvladuje človeka kot obratno. Še več: igralni avtomat spreminja tudi igralca v avtomat. Od teh dveh avtomatov je igralec, navidez razumen in s svobodno voljo, v resnici manj komplicirano bitje kot igralni avtomat — usoda. Igralec vrže samo denar v odprtino, avtomat — usoda pa opravi komplicirano dejanje. Samo čas zajema oba. Toda tu kakor tudi v gledališču absurda imamo dva različna časa: igralčev »čas« — endimenzionalen, sedanji in omejen; in »čas« hanizma, ki je hkrati pretekli, sedanji in prihodnji. »Čas« igralnega avtomata je za igralca trajen; skupnost igralcev mora izgubiti, kajti avtomati imajo neskončno zalogo časa, v katerem tečejo.

Ob peti uri zjutraj daje Las Vegas najbrž eno najpopolnejših vizij pekla. Toda prav gledališče absurda je ponovno podalo prav takšno vizijo.

Pri vsakem simbolu razlikujemo med »označujočim« in »označenim«, med obliko in pomenom, »znakom« in »vsebinom«. Znake delimo na dobesedne, posnemajoče in simbolične. Pri dobesednem znaku se znak in pomen ujema, v simboličnem znaku se v pomen vkrade »code«, šifra, podpomen.

Pri prometnih znakih uporabljamo vse tri pomene:

spuščen zapornica je dobeseden znak, krava ali jelen na tabli je mimetičen ali posnemajoč znak, rdeča luč ali znak »stop« je simboličen znak.

Na odr. srečamo vse znake. Prižgana sveča je npr. dobeseden znak, menjava svetlobe s pomočjo reflektorjev je mimetičen znak: sijoča svetloba je dan, borna svetloba večer. Če pa kdo v siju reflektorjev prinese na oder prižgano svetilko, je to lahko simboličen znak za noč. Prav tako lahko kretnje igralcev izražajo katerikoli znake. Enako je s časom na odr: je realen, obstane, prehitva.

(Če hočemo slediti igri, moramo poznati razne pomene znakov. Ker npr. ne poznamo znakov orientalskih gledališč, njihovim predstavam težko sledimo.)

Kaj pa pomeni scena s strupenimi gobami v zraku in z mrličevimi nogami, ki zavzamejo ves oder? Prazni stoli in jecljajoč igralec so spet primeri scenske simbolike.

Nevesta

Kaj pomeni: »Dve krat dve je modro?«

(Gledalec moderne drame pač ne more samo udobno slediti dogajanju, ampak mora biti v eni osebi dešifrant, reševalec ugank, raziskovalec jezika in bralec znakov, saj je vsak avantgardni dramatik ustvaril svoj lastni sistem znakov).

Vsaka sprememba obleke je prekostimiranje, preobleka. Mi smo lahko mi sami le, če smo »nagi«. »So nage ženske inteligentne?« vprašuje S. Jerzy Lec v enem svojih aforizmov. Nagota, tako se nam zdi, ne pomeni nič drugega kot nagota. Je resnično nagi znak v dobesednem, absolutnem pomenu. Učinek nagote, ki začenja mikati tudi najbolj zadržane režiserje, ni rezultat spremenjenih navad in popustljivejših cenzurne politike v tolerantni družbi. Nagota v gledališču je zadnja posledica dolgega iskanja konkretnih znakov, ki so popolnoma spremenili značaj gledališča 20. stoletja. Toda drug Lecov aforizem pravi: »Ko boš prispel na najspodnje dno, boš pod seboj zaslil trkanje.«

Nagota kot dobesedni znak se je izkazala tudi kot iluzija. »Nagi kot črvi«, pravi Sartre v enem svojih del. »Nagi kot bogovi«, je zapisal Nietzsche. Morda nekdo enostavno nagi kot ljudje? Spet se je enkrat dobeseden in konkreten znak izkazal za simboličnega, morda celo za enega univerzalnih, »metafizičnih«, o katerih je Antonin Artaud tako obupano sanjaril.

(Prev. -k)

NAČELA IN GESLA

— Storilnost dela je treba opazovati ne samo za vsako TOZD, temveč za vsakega zaposlenega posebej.

— Izbira sredstev in medijev propagandnih akcij naj bo odvisna od izdelka, potencialnih kupcev, načina distribucije in reagiranja končnih potrošnikov.

— Izbor direktorjev bi morali obravnavati prvenstveno s stališča reelekcije, temeljite analize daleč nazaj ter osebnih zamisli o programu za naprej, v tem primeru pa seveda v konkurenci.

— Pri nabavi proizvodnih sredstev naj velja načelo: »Nismo tako bogati, da bi poceni kupovali.«

— Delitev po delu in njegovih rezultatih je ključ, ki nas lahko pripelje k boljši produktivnosti, k zmanjšanju izgub, skratka k večjemu ustvarjenemu dohodku.

— Po ugotovitvi neuspešnosti artiklov naj ne bo glavno načelo kako jih izločiti, ampak kako jih napraviti uspešne in kateri ukrepi so za to potrebni.

— Raziskovanja tržišča se ne da naučiti, treba ga je doživljati.

— Znižanje števila manipulacij je važna stran racionalizacije transporta.

— Za pravilno nabavno politiko naj velja načelo: začeti pri ugodnejših stroških in računsko ugotoviti optimalne nabavne količine blaga.

— Prepočasno prilagajanje povpraševanju vpliva na znižanje izkoriščenosti strojev.

— Prodajne cene izdelkov določene delovne organizacije so izraz izravnavanja odnosov med stroški, trgov in konkurenco.

— Prodajna cena mora praviloma zagotoviti kritje vseh variabilnih stroškov in v celoti ali vsaj delno tudi kritje fiksnih stroškov.

— OZD mora biti tako organizirana, da se lahko hitro preusmeri v tisto, kar zahteva tržišče.

— Če strokovni kader ni ustrezno stimuliran, beži iz proizvodnje in iz gospodarskih dejavnosti.

— Nabava predstavlja ključ kontinuitete dela skoraj vsake delovne organizacije, kajti brez sredstev za proizvodnjo oziroma blaga za prodajo si ne moremo predstavljati določenega poslovanja.

— H kvalitetnejši proizvodnji in tako k večjemu dobičku lahko vsakdo prispeva z večjo tehnološko disciplino.

— Družbeno premoženje je treba čuvati, saj je to naše skupno premoženje.

— Delovne pogoje je treba stalno spremljati, posamezne škodljivosti in nevarnosti za življenje in zdravje delavcev pa na podlagi ugotovitev z vsemi možnimi ukrepi odpravljati.

— Delu je treba dati tisto vrednost, ki mu v socialistični somoupravni družbi pripada.

— Spoznanje konkurenčne dejavnosti je pogoj za pravočasno in pravilno oblikovanje tržne politike delovne organizacije.

— V praksi pozabljamo, da lahko izplačana nagrada inovatorju zagotovi tudi večmilijsko povečane dohodke, če se delovna organizacija pravočasno pojavi na tržišču s kakovostno boljšimi proizvodi.

— Vzroke za nuspehe praviloma iščemo kje drugje, samo ne pri sebi.

J. A.

Tkanina narave

REKREACIJA IN ŠPORT

PLAVANJE

Letošnja tekmovalna sezona je bila po terminih tako zgoščena kot še nobena doslej. Nekaj tega je v zvezi s spremembami dosejanega koledarja tekmovalni precej več pa je posledica doseženih uspehov, s katerimi se je več naših plavalcev uvrstilo v državne in republiške reprezentančne vrste različnih starostnih kategorij. Tako so bili naši najboljši toliko obremenjeni s tekmovalni in še napornejšimi potovanja, da so nekaterim v precejšnji meri sredi sezone pošle moči.

Miran Kos (1964), večkratni republiški rekorder in prvak v hrbtnem slogu. Zmagovalec na velikih mednarodnih tekmovanjih v Darmstadt (ZRN) in Genovi (Italija)

Rodič Maja (63) se je kot starejša pionirka uvrstila v člansko državno reprezentanco za nastop na prvenstvo Balkana v Bolgariji. Kar neposredno iz Beograda, kjer je nastopila na mladinskem državnem prvenstvu, o katerem smo zadnjič poročali, je odptovala v Sandansky, kjer so bile od 21. do 24. julija 1977 hude borbe za balkanske naslove. Nastopila je solidno na 200 m prsno, 200 m mešano in celo 800 m kravl ter se v vseh treh disciplinah uvrstila v finalu na 6., 7. oz. 8. mesto. To je bil zadovoljiv nastop, časi pa so le kazali krizo zaradi utrujenosti.

Od 22. do 24. julija 1977 je bilo v Krškem državno prvenstvo za mlajše pionirje do 12 let. Zaradi maloštevilne ekipe v tej kategoriji so se prvenstva udeležili le Šovinc Bogdan, Pogorevcnik Marko, Kos Marta in Cesnik Andreja. Nastopili so kot posamezniki povsem zadovoljivo, v ekipni uvrstitvi pa se s 4 tekmovalci Fužinar ni mogel meriti s klubi, ki so pripeljali zastopstva s 15 do 24 tekmovalci. Posebej je treba pohvaliti Kos Marto, ki je z odličnim časom 2:54,66 osvojila srebrno kolajno v najtežji disciplini 200 m delfin, na 200 m mešano pa je bila četrta.

V istem času je bilo v Genovi — Italija nam že dobro poznano tekmovalje za MEMORIAL MORENA velikega mednarodnega formata. Ker so bila v istem terminu kar štiri pomembna tekmovalja, smo se mitinga v Genovi udeležili z minimalnim zastopstvom Fužinarja, ker nas je k udeležbi silila obveznost vzdrževanja prijateljskih stikov s klubom, ki se vsako leto udeleži našega mednarodnega tekmovalja na Ravnah in je izreden gostitelj naših v Genovi. Naša mini ekipa Rodič Tomaž (mladinec), Kos Miran (starejši pionir) in Keček Branko (mlajši pionir) je dobro opravila svoje poslanstvo, saj je bil Fužinar zopet zapisan med zmagovalci in osvajači medalj kot v vseh prejšnjih letih našega nastopanja v Genovi od leta 1972 dalje. Kos Miran je nadaljeval tradicijo Rodič Maje in Rodiča Tomaža iz prejšnjih let in osvojil pokal zmagovalca z novim rekordom tekmovalja na 100 m hrbtno in potrdil svojo mednarodno kvaliteto. Tudi Tomaž je dobro zaplaval na 100 m prsno, Keček pa je z doseženimi časi pokazal, da se lahko razvije v dobrega plavalca, za taka mednarodna tekmovalja pa je še potrebno za vidnejše uvrstitve tudi več tekmovalnih izkušenj, ki jih bo z delom v naslednjih letih prav gotovo lahko pridobil.

Ker je bilo prvenstvo Slovenije za starejše pionirje v istem času, je v Mursko Soboto naša ekipa odšla brez Rodič Maje in Kosa Mirana, kar se je prav gotovo poznalo pri številu osvojenih naslovov. Letošnja slovenska prvaka sta postala Vočko Dimiter na 100 in 200 m delfin, Brumen Andreja na 200 m prsno. Poleg teh naslovov pa so osvojili srebrne medalje še Vočko na 400 m mešano, Brumnova na 100 m prsno in Pisnikova na 200 m kravl.

V Kranju je bilo od 29. do 31. julija 1977 najpomembnejše domače tekmovalje — absolutno državno prvenstvo. PK Fužinar je v borbo za uvrstitve v finale poslal desetčlansko ekipo: Balant Miran (57), Kos Drago (61), Rodič Tomaž (62), Vočko Dimiter (63), Kos Miran (64), Pšeničnik Zora (60), Rodič Maja (63), Pisnik Vlasta (63), Brumen Andreja (63), Kolmančič Meta (63).

Tri dni pred tekmovaljem je trener prof. Medvešek zbral »razkropljene popotnike« pod svoje okrilje. Nekateri so si malo opomogli in nabrali novih moči, trener pa jih je po svoje »uredil in popravil«, kar je dalo doslej daleč najboljši uspeh na članskem prvenstvu SFRJ.

Maja Rodič je zaplavala kot prerajena in že v prvem startu v ostri borbi na 200 m mešano z novim državnim rekordom premagala vse favorizirane konkurentke, na čelu z državno rekorderko Efendičevno, česar ni nihče pričakoval. To je vllilo njej in vsem ostalim fužinarjem ponovno zaupanje v svoje moči in dalo vsem nov polet. Vsi so odlično zaplaval in se posamič ali v štafeti uvrstili v finale. V skupni uvrstitvi je PK Fužinar med 21 klubov osvojil lepo šesto mesto.

Prijetno je bilo videti med osmimi najboljšimi hrbaši Jugo-

slavije na 100 in 200 m hrbtno kar tri fužinarjeve plavalce, Balanta in oba brata Kosa. Rodič Tomaž je že v predtekmovalju postavil nov republiški rekord na 100 m prsno in ga je popoldne v finalu še izboljšal.

Maja Rodič se je s prvenstva vrnila s tremi naslovi absolutne državne prvakinje na 200 m mešano, 100 in 200 m prsno in z bronasto medaljo na 400 m mešano. Poleg tega je še štafeta 4 × 100 m kravl v sestavi Vlasta Pisnik, Meta Kolmančič, Zora Pšeničnik in Maja Rodič presenetljivo osvojila odlično 2. mesto in s tem srebrno medaljo.

Dne 31. 7. 1977 so se nekateri naši »veterani« in najmlajši plavalci udeležili tekmovalja za pokal mesta Jesenic. Zelo slabo in hladno vreme je udarilo naše najmlajše in jih ujelo nepripravljene. Premraženi niso mogli dati od sebe tega, kar sicer zmorejo, izkazala pa sta se z zmagami prekaljena plavalca Damjan Berložnik in Franjo Jež.

Republiškega prvenstva za mlajše pionirje do 10 let starosti se je zopet udeležila le majhna ekipa Keček, Medvešek, Kričjeva in Bobekova. V zelo močni konkurenci, kjer so gospodarili Kranjčani, so se naši najmlajši kar dobro držali — posebno še Keček, ki si je priboril bron v kravlu, kar bo ob drugih lepih uvrstitvah vsekakor spodbuda za nadaljnje delo.

10 MEDALJ Z BALKANIAD

Antalya, mesto ob sredozemski obali azijske Turčije, je bilo od 4. do 7. avgusta 1977 prizorišče sedmega balkanskega prvenstva za mladince v plavanju. Prvenstva se je udeležilo pet držav, med katerimi je bila po vseh predvidevanjih velik favorit Bolgarija, Jugoslavija pa za Romunijo kandidat za tretje mesto. Grčija naj bi malo zaostala za Jugoslavijo, medtem ko je prirediteljici prvenstva Turčiji preostalo peto mesto.

Zvezni selektor je pozval za nastop v reprezentanci Majo Rodič, Tomaža Rodiča, Dimitra Vočka Mirana Kosa. Kot trener reprezentance je potoval v Turčijo tu-

di prof. Medvešek, ki nam je k že znanim novicam in rezultatom povedal še naslednje vtise:

»Za plavalni klub FUŽINAR je bila že izbira štirih naših plavalcev v državno reprezentanco veliko priznanje, noben napovedovalec pa ne bi mogel predvideti uspehov, s kakršnimi smo se vrnili s tega prvenstva.

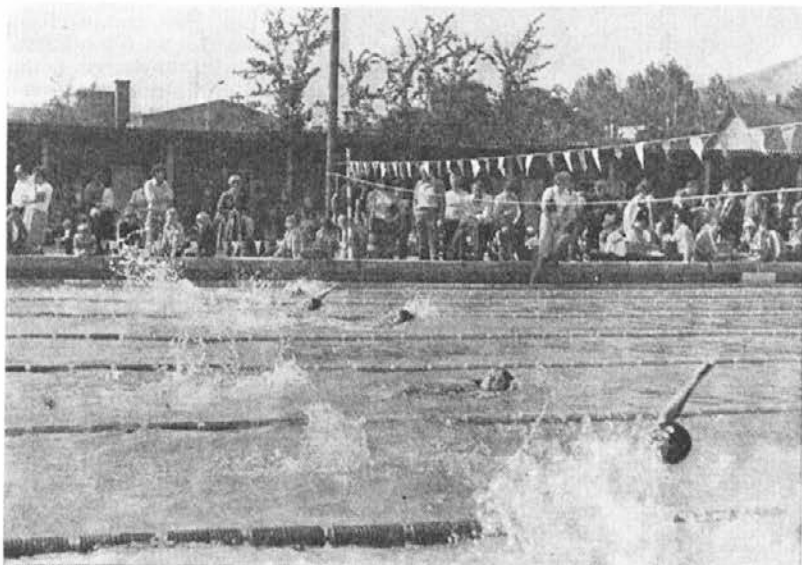
Tomaž Rodič je iz Turčije prinesel kar tri zlate medalje. Presenetil je z izrednimi rezultati, saj je z močno izboljšanim absolutnim slovenskim rekordom postal mladinski balkanski prvak na 200 m prsno, nato pa je ta naslov osvojil še na 100 m prsno, tudi z novim mladinskim rekordom. Tretjo zlato medaljo si je priboril kot član zmagovalne štafete 4 × 100 metrov mešano.

V tej štafeti je nastopil tudi Miran Kos, ki si je z odličnim plavljanjem v posamičnem nastopu na 100 m hrbtno — dosegel je nov republiški pionirski rekord — priboril bronasto odličje in mesto v štafeti, kar mu je prineslo še zlato medaljo balkanskega prvenstva.

Maja Rodič je v svojem prvem nastopu na tem prvenstvu napravila poseben podvig. Balkanska mladinska prvakinja je postala na 200 m prsno z novim balkanskim rekordom za mladinke 2:49,08. S tem rezultatom, ki je absolutni slovenski rekord in državni rekord za starejše pionirke, mlajše in starejše mladinke, je Maja za našo znano olimpijsko zmagovalko iz Meksika Đurđico Bjedov prva Jugoslovanka, ki ji je uspelo preplavati 200 m prsno pod mejo dveh minut in petdesetih sekund. Poleg te zmage je osvojila še srebrno medaljo na 200 m mešano in tri bronaste na 100 m prsno ter v obeh štafetah.

Tudi Dimiter Vočko je odlično plaval, čeprav ob močni konkurenci delfinašev ni mogel osvojiti medalje.

Ob tem velja pritrđiti izjavi zveznega kapetana prof. Bučarja, ki je rekel: »Ta nastop mlade jugoslovanske reprezentance je bil nam vsem v ponos. Ekipa je bila enotna in izredno borbeno. Od prvega do zadnjega člana reprezentance je vsak opravil svoje, eni so zmagovali, drugi pa so osvajali prepotrebne točke. Le s takim nastopom je bilo mogoče po pričakovanem tretjem mestu za Jugoslavijo osvojiti naslov ekipnega balkanskega prvaka,

Zdaj pa zares

prvič po sedmih letih teh prvenstev.

Prof. Medvešek nam je povedal, da so najbrž zelo redka tekmovalna s takim športno tekmovalnim vzdušjem, kot je bilo na tem prvenstvu. Tudi publika je na plavalnih prireditvah malokdaj tako številna. Pogoji, v katerih so naši nastopali, so bili v splošnem izredno težki. Do onesveščanja jih je ubijala strašna vročina okrog 45°C v senci, ki ni dopuščala niti spanja niti počitka. Tudi s turško prehrano so imeli težave. Vsi tekmovalci so na tem prvenstvu doživeli posebno tekmovalno motivacijo. Pred začetkom tekmovalstva so se na skupnem sestanku odločili, da se bodo z vsemi silami borili z Romuni za drugo mesto.

Že v prvi točki sporeda pa sta Apro in Milić iz Beograda priplavala Jugoslaviji presenetljivo prvo dvojno zmago na 100 m kravli. Temu uspehu in navdušenju sta zaporedoma sledili zmagi Maje in Tomaža na 200 m prsno, nato pa je četrto zmago v prvem dnevu prispeval še Trboveljčan Hanžekovič in Jugoslavija je bila v vodstvu. Od šestih točk sporeda so v štirih dvigali našo zastavo in igrali jugoslovansko himno v čast našim balkanskim prvakom. Ob zvokih državne himne in vodstvu naše reprezentance so vsi plavalci in plavalke naše reprezentance občutili, da ne plavajo

za svojo uvrstitev in rezultat, ampak, da v pomembni borbi daleč na tujih tleh branijo barve svoje domovine. S tem občutkom, ki jim je dal poseben polet, so se borili, tako da so dosegli nepričakovane rezultate. Štiri dni so dopoldne in popoldne trajale te borbe in razlike v točkah med prvo trojico reprezentanc so bile minimalne.

Pred zadnjo točko celotnega prvenstva — štafeta 4 × 100 m kravli — je bilo po izenačenem stanju točk jasno, da bo ekipni zmagovalec tista reprezentanca, ki bo zmagala v tej štafeti. Ni mogoče popisati vzdušja, ki je vladalo, medtem ko so v vseh štirih predajah plavalj Bolgari in Jugoslavlani z ramo ob rami. V zadnjih metrih je našim uspelo odločiti to štafeto v svojo korist. To je bila prva zmaga Jugoslavije na mladinskem balkanskem prvenstvu in nepopisno veselje nastopajočih. Ta nastop bo vsem ostal nepozaben. Vsem, ki so v borbah prispevali svoj delež, lahko čestitamo k borbenosti, kakršna naj bo vzgled njim samim v bodočih tekmovaljih, kakor tudi njihovim športnim tovarišem.

S takimi vtisi se je trener Fužinarja lotil še priprav naših pionirjev in pionirk na zadnjo tekmo letošnje letne sezone — državno prvenstvo za starejše pionirje v Ljubljani. —ič

FRICKA MAČIČ

Navaden dan je, a za nas vse nenavaden. Zakaj gori na mizi sveča in ob njej stoji slika, na kateri je Fricka? Naša Fricka! Kaj je res? Ne, saj ni mogoče! Pa vendar je! Ob pogledu na plamen, ki gori tako mirno in tiho, se v nas obudijo spomini.

Že v rani mladosti si izgubila očeta in vse breme družine je padlo na mamo. Hotela si ji pomagati in si se tako mlada, komaj 15 let ti je bilo, zaposlila v železarni Ravne. Prav tukaj si se borila za boljši jutri. Ustvarjala si in dajala. Z 18 leti si začela skrbeti za družino. Poleg vseh skrbi mlade matere in žene si našla čas tudi za kegljanje, ki ti je bilo v veliko veselje, saj si dosegla lepe uspehe. Ne samo pri kegljanju, tudi v službi si bila vestna in pridna. Vsi smo te imeli radi, ker si bila tako dobra in razumna. Vsakemu, ki je bil v težavah, si rada pomagala in ga potolažila.

Pred petimi leti pa je udarila usoda. Izgubila si moža, in to prav takrat, ko si ga najbolj potrebovala, saj si ostala sama z

dvema otrokoma. To je bil zate hud udarec, toda nisi obupala. Prihajala si v službo polna volje in želje do dela vse do tistega zadnjega klica iz zdravstvenega doma. Še takrat si rekla:

»To delo moram dokončati!« in potem si odšla v bolnišnico. Prihajala so pisma in v enem izmed njih si napisala:

»Rada bi vam pomagala pri delu, pa ne morem. Bojim se, da me boste počasi izločili iz svojih vrst, ker je moja miza le zelo pogosto prazna. Želim, da bi bilo drugače, a ta višja sila — bolezen, me hoče uničiti, a se ne dam. Morda zmagam še tokrat. Kaj se ve? Res je, da si zelo želim delati, morda bolj kot kdaj prej.«

Tudi mi smo upali z njo. Kje je tista višja sila? Ali res obstaja, ali res ni nekje nekaj, kar bi uničilo tisto zahrbtno bolezen? Tvoja miza, Fricka, je sedaj prazna in sveča bo brlela še dolgo, dolgo. Vsi se te bomo radi spominjali.

Vsi sodelavci pa izrekamo iskreno sožalje vsem sorodnikom, posebno pa mami, Janezu in mamelemu Sašiju!

Gibanje članstva v SRS

V letu 1975 je bilo v 35 društvih 1857 članov in 492 mladincev, lani pa le 1843 članov in 495 mladincev. Pionirjev je bilo v 36 kroških (od tega jih je redno delovalo 17) okoli 1000. Tako je bilo lani FD Postojna črtano iz seznama društev, prenehalo pa je delovati tudi društvo v Rogaški Slatini.

Matčki iz Solzie

Delo društev

Komisija za ocenjevanje aktivnosti je tudi v minulem letu ocenila delo vseh društev. Podoba tega dela, izražena v točkah, je naslednja:

1. FD Krško 990
2. FD Kočevje 800
3. FD Slovenske Konjice 732
4. FD Ljubljana 693
5. FD Novo Mesto 450
6. FD Maribor 395
7. FD Lendava 347
8. FD Črnomelj 334
9. FD Nova Gorica 318
10. FD Škofja Loka 195
11. FD Ravne na Koroškem 185
12. FD Kamnik 130 itd.

Znamke »sigurnost v inflaciji«

Pod to parolo, ki sicer odbija propagando, so aranžirane filatelistične razstave v Milanu, Torinu in Rimu. Cilj je pravzaprav v tem, da se pokaže, v kakšni meri devalvacija denarja v Italiji vpliva na filatelijo, če se gleda na daljši rok.

Italijani so potegnili črto medbankovcem za 100 lir, ki je od leta 1945 do danes izgubil 86% svoje vrednosti in obdržal kupno moč vsega 14 lir, ter znamko za 100 lir iz serije »demokratika«, ki je bila izdana prav tako leta 1945, a je še danes vredna 110.000 lir. Vse znamke res niso doživele enake usode, v poprečju pa so vsi tisti, ki so vlagali v znamke, svoj denar dobro izkoristili.

Ena najdražjih znamk

Na eni zadnjih londonskih licitacij — na temelju novic iz

znanih filatelističnih glasil — so pred kratkim prodali enega od znamenitih primerkov oranžne znamke »Mauritius« za en peni. Izkušeni zbiralci vedo, kako redke so te znamke, kakšen sloves imajo in kako so iskane med premožnimi filatelisti. Oranžni Mauritius ni dolgo čakal na kupca. Na licitaciji ga je po dveh minutah od prvega izklica odnesel v svojo zbirko znani lichtensteinski filatelista Rene Berlingin za 50.000 funtov. f. u.

ŽELEZARJI

Od 10. do 30. septembra letos lahko ponovno letujete v Portorožu. Če bo dovolj prijav, lahko v tem času v našem domu dobite prenočišče z zajtrkom za 50 din na osebo, če boste v Portorožu najmanj tri čni.

Izkoristite to priložnost! Prijavite se takoj pri tav. Lidi Klugler (telefon 355), kjer dobite še vse druge informacije!

TOZD družbeni standard

Fotografije za to številko so prispevali: M. Creslovnik-Kotnik, F. Povsod, F. Rotar, M. Ugovšek in informacijska služba.

Le enkrat sem videl ta kraj...